

Uredništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5...

JUTRO

Izjava vseh dno... Uredništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5...

Ininterrotta azione dell'aviazione dell'Asse

Mentre si registra una sosta nella battaglia sul fronte meridionale tunisino, la lotta si è riaccesa violenta nel settore occidentale

Il Quartiere Generale delle FF. AA. comunica in data di 24 aprile 1943-XXI il seguente bollettino di guerra No. 1064: La battaglia in Tunisia ha ieri segnato una sosta sul fronte meridionale dove il nemico, gravemente provato dalla salda resistenza e dallo spirito controffensivo delle nostre truppe, non ha continuato la sua azione.

Uno speciale riconoscimento spetta anche all'artiglieria italiana, che ha dato ancora una volta prova di alta capacità e completa abnegazione. L'Aviazione dell'Asse ha agito senza tregua su concentramenti di mezzi blindati e su aeroporti avversari. Un'incursione aerea sul territorio della Provincia di Nuoro faceva danni non gravi: si deplorano tra la popolazione 12 morti e 6 feriti.

Ducejeva navodila za revizijo pogodb o vojnih dobavah

Naloge komisije za revizijo pogodb - Pravična ureditev cen

Rim, 23. aprila s. Duce je sprejel v Beneski palači člane osrednje komisije za revizijo pogodb o vojnih dobavah. Navzočji so bili državni minister senator profesor Giovanni Belluzzo, predsednik, državni svetnik senator odvetnik Arnaldo Petretti kot zastopnik senata Kraljevine, nacionalni svetnik profesor Felice de Carli kot zastopnik Zbornice fašijev in korporacij, senator inženjer Edmondo de Fufalo, inž. Bartolomeo Nobili, vicedirektor državnih železnic, profesor inž. Mario Tommasseti, direktor industrijskega tehničnega zavoda v Rimu, inž. Achille Petenati, šef službe državnih železnic, general Saverio Costa in general Umberto Agostini iz vojnega ministrstva, general Eugenio de Vito in polkovnik Francesco Montauti iz pomorskega ministrstva, major Mario Mele in polkovnik Vito Mastromatteo iz letalskega ministrstva, general Giuseppe Gatti in polkovnik Guglielmo Ingrassia iz ministrstva za vojno proizvodnjo, državni svetnik, odvetnik Agostino Macchia, tajnik. Komisijo je spremljal finančni minister. Predsednik komisije državni minister Velluzzo je predstavljal člane komisije in zatrdil, da bo kočljiva in važna naloga, ki jo je zakon poveril komisiji opravljena s skrajno skrbjo in čutom odgovornosti. Duce je nato podal naslednje izjave:

tudi jo preveva najbolj živ duh sodelovanja, v večini primerov s celotnimi ocenjevanji in približno država pa sprejme, ne da bi imela možnost za primerno kontrolo, cene, ki se v nadaljnjem pokažejo za očitno pretirane. Tudi pri površnem pregledu se izkažejo take pogodbe za obremenilne, ker vključujejo mnogo višje dobičke kot so z uporabo kapitala, opravljenim delom in tveganjem kakorkoli opravičljive.

Pri tem delu predvidene pravičnosti se vlada ne bo omejevala samo na odseke industrijske proizvodnje. Kakor je nedavno rekel v Zbornici fašijev in korporacij finančni minister, se proučujejo ukrepi za revizijo ali boljše razdelitev davčnih bremen, ki jih nalaga vna na vse oblike bogastva, posebno če izvirajo iz sedanje vojne konjunktive. Zaman je torej manevriranje vseh tistih, ki se skušajo odtegniti svoji določeni nalogi davkoplačevalcev in državljanov.

Nepretrgano delovanje osnega letalstva

Medtem ko je bitka na južnem tuniškem bojišču v zastoju, se je spet silovito vnela na zapadnem odseku

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil danes naslednje 1064. vojno poročilo: V bitki v Tunisu je večer nastopil odmor na južnem bojišču, kjer sovražnik ni nadaljeval svoje akcije, ker sta ga trdni odpor in protiofenzivni duh naših čet hudo prežeknula. Bitka pa se je spet silovito vnela na zapadnem odseku, kjer so nemški oddelki strli živahne napade oklopnih sil. Iz bojev preteklih dni zaslužijo čast navdne divizije »Trieste«, 34. bataljon strojničarjev, dve četi divizije »Folgores« in ena četa grenadirjev. Posebno priznanje gre tudi italijanskemu topničarju, ki je spet pokazalo svojo visoko sposobnost in popolno samoodpoved.

nikov in rešiti ostanek bataljona. Njegovo zadržanje je bilo nagrajeno s srebrno kolajno. 17. marca 1918 je postal major in si pridobil tretje veliko odlikovanje, ko je kot poveljnik bataljona pri Case Sorghetto od 18. do 21. junija 1918 najprvo nudil odpor silovitemu ognju sovražnika ob preziranju nevarnosti, nato pa na čelu svojih pešakov odločno napredoval pod dežjem ognja in zasedel predpogo postojanko ter jo držal več dni navzlic ponovnim napadom, ki jih je sovražnik izvedel s premočnimi silami. Po obisku vojne šole je Palugi napredoval v podpolkovnika 4. novembra 1926 in je bil dodeljen štabu v decembru istega leta. V februarju 1932 je postal šef štaba divizije v Livornu, polkovnik pa 25. februarja 1935. V septembru 1937 je postal šef štaba divizije v Gavinani, brigadni general pa 31. maja leta 1940.

Šef glavnega stana Vojske obiskal borce, ki so se vrnili iz Rusije

Rim, 23. aprila. s. Eksc. Rost, šef Glavnega stana Vojske je nedavno obiskal v kontumacijskih taboriščih severne Italije Italije oddelke Vojske in Črnih sracij, ki so se vrnili z ruske fronte. Prinesel je hrabrim vojakom pozdrav Vojske in Domovine, ki je ponosna na svoje borce na ruski zemlji, ki so dokazali svojo neukrotljivo in žilavo hrabrost in doprinele žrtve, ki ne bodo zaman in nikoli pozabljene. Glavni stan Vojske je poskrbel za skrbno higijensko in podporpno organizacijo v taboriščih, preden se povratniki odpošljejo na zasluženi odih k družinam. O delovanju te organizacije se je hotel osebno prepričati šef Glavnega stana Vojske, ki je z veseljem ugotovil, da je podporpna organizacija blagodejno učinkovala, fizično in moralno. Izvedena je bila s sodelovanjem perifernih organov Stranke. Eksc. Rost je povratnike pohvalil in jih vzpodbudil. Omenil je, da so tisti, ki se niso vrnili, vsem najlepši zgled s svojjo žrtvijo. Nato se je razgovarjal z oficirji in si dal predstaviti vse odlikovanje. Obisk šefa glavnega stana, ki je dal hrabrim za služeno zadoščanje, je pokazal odlično telesno stanje vrtnicev, njih visok borbeni duh in voljo do osvete. Vse to se je izražalo v soglasnem vzklikanju in pozdravljanju Kralju in Cesarju ter Duceju.

Turška obsodba anglosaške zahrbtnosti

Ankara, 23. apr. s. Vest, da mečejo Anglosaščani na italijanska mesta razen bomb tudi eksplozivna polnilna peresa, komentira »Tasvirij Efkas« z ogorčenjem in protestira proti tej nečloveški iniciativi, katere žrtev so zlasti dečki. S temi sredstvi, nadaljuje list, ne bo dosežena zmaga. Pač pa vzbujajo ogorčenje med prebivalstvom, ki se ojačuje voljo do odpora in do borbe.

General Palugi Junaški poveljnik divizije »Pistoia«

Rim, 23. aprila. s. General Giuseppe Palugi, junaški poveljnik divizije »Pistoia«, ki je bil omenjen v vojnem poročilu št. 1063 je med najbolj vidnimi liki vojske in šefi naše vojske. Bil je večkrat ranjen v prvi svetovni vojni in odlikovan s tremi srebrnimi kolajnam, eno bronasto kolajno in z vojnim križem za vojaško hrabrost. Ima tudi nemško odlikovanje železnega križa II. razreda. General Palugi se je rodil v Chianniju (Pisa) 1. junija 1886. Podporočnik pri pehoti je postal 17. septembra 1911. Udeležil se je libijske vojne in si 16. maja 1913 pridobil srebrno kolajno za vojaško hrabrost, ker se je prostovoljno udeležil, čeprav je bil bolan, borb pri Sidi Garbachiju. Izkazal se je kot poveljnik odreda in je drzno prenesel povelje skozi močno obstreljevano področje. 20. septembra 1914 je napredoval v poročnika. Ko je izbruhnila svetovna vojna, je bil Palugi na alpski fronti na čelu odreda 25. pehotnega polka ranjen. Ranjen je bil zopet 18. avgusta 1915 v borbah pri Santa Luciji. V novembru tega leta se je kot kapitan vrnil na fronto, 33. maja 1917 se je zopet izkazal na bojišču in si pridobil bronasto kolajno. Pri Pozzuolu je opravil 30. oktobra tega leta kot poveljnik zaščitnega bataljona, ki mu je bilo zapovedano naj se upira do skrajnosti, z vneto in odrekanjem svojo nalogo. Popolnoma obkoljen se je boril do izčrpanja streliva, pa mu je uspelo z odličnim napadom zlomiti obroč nasprot-

Dr. Tiso pri Hitlerju

Slovaški obisk v Hitlerjevem glavnem stanu je potekel v ozračju tovarištva in prijateljstva ter znova potrdil nemajno povezanost Slovaške s silami Osi

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 23. aprila, s. Hitler je sprejel danes v svojem glavnem stanu predsednika Slovaške dr. Tiso, ki so ga spremljali predsednik ministrskega sveta Tuka, notranji minister Šanj Mach in minister za narodno obrambo general Katlos. Hitler se je prisrčno razgovarjal z dr. Tisom o vprašanjih, ki se tičejo borbe obeh držav proti boljševizmu in proti angloameriški plutokraciji za svobodo Evrope. Razgovori, katerih so se udeležili z nemške strani zunanji minister von Ribbentrop in feldmaršal Keitel, s strani Slovaške pa predsednik ministrskega sveta Tuka, notranji minister Mach in general Katlos, so potekali v ozračju tovarištva in prijateljstva, ki označuje obstoječe odnose med Nemčiji in slovaškim narodom. Slovaška se bori s hrabrimi oddelki svoje vojske ob strani nemških oboroženih sil skupno s silami trojnega pakta in so zastavila vse svoje energije za doseglo končne zmage.

Razgovor med Hitlerjem in dr. Tisom so se udeležili tudi polnomočni minister Nemčije v Bratislavi Ludin, polnomočni minister Slovaške v Berlinu Cermak in nemški general, dodeljen slovaškemu ministrstvu za obrambo Schleper. Berlin, 23. aprila. s. Z obiskom dr. Tiso, državnega šefa Slovaške, v Hitlerjevem glavnem stanu se nadaljuje vrsta izredno važnih sestankov v okviru evropske politike, katere smer se določa po razgovorih med Hitlerjem in Ducejem in ki kažejo nemajno vzajemnost politične in vojaške zveze sil trojnega pakta. Slovaški obisk je potekel, kakor se doznava iz berlinskih političnih krogih, v duhu popolne prisrčnosti in globoke prijateljstva, ki veže že dolgo nemški in slovaški narod in ki se kaže vedno bolj očitno, zlasti odkar je slovaški narod pred leti dosegel svojo narodno neodvisnost. Med sestankom, ki je trajal več ur in katerega so se udeležili predsednik slovaškega ministrskega sveta Tuka, notranji minister Mach in mi-

Na vzhodnih bojiščih samo letalsko delovanje

Sovjeti so v dveh dneh izgubili 72 letal - Težke bombe na vojaške cilje v srednji in zapadni Angliji

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 24. apr. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja danes naslednje vojno poročilo: Razen živahnega delovanja letalstva z vzhodne fronte ne poročajo o nobenih posebnih dogodkih. V dnevih 22. in 23. aprila je bilo pri 4 lastnih izgubah uničenih 72 sovjetskih letal. V zapadnem odseku tuniške fronte je sovražnik pričel svoje pričakovani veliki napad. V ogorčenih borbah, ki so trenutno v polnem razvoju, je bilo do zdaj uničenih 48

oklopnih voz Lovska in bojna letala so neutrudno posegala v boje na kopnem in podpirala z bombardiranjem in obstreljevanjem oddelke kopne vojske v hudih borbah. Na tuniški južni fronti je sovražnik večeraj zaradi visokih krvavih izgub, ki jih je utrpel prejšnje dni, zaman napadel samo s šibkejšimi silami. Nemška bojna letala so pretežno noč metala bombe težkega kalibra na za vojno važne cilje po nekaterih krajih zapadne in srednje Anglije.

Bitka v kubanskem močvirju štirje dnevi brezuspešnih sovjetskih napadov

Berlin, 23. apr. Podrobnosti, ki so prispale sem o bitki v močvirjih za kubansko predmostje, pripovedujejo, da se je borba končala s popolnim neuspehom za sovjetske čete. V boju se je znova pokazalo, kako Rusi zbirajo prav zadnje svoje sile. Zdi se, da je sovjetsko poveljstvo kakor obsedeno od želje, da bi doseglo uspeh in obnovilo prodiranje, ki je po zimski ofenzivi popolnoma zastalo. V ta namen meče v borbo vedno nove sile v ogromnih količinah. Napad na kubansko predmostje se je pripravil že nekoliko dni in vse kaže, da je sovražnik čakal samo na ugodno vreme. Treba je bilo bojovati se v močvirnem ozemlju, prepredenem z nerodno mrežo nešteti vodnih rokovov, zato je bilo nujno, da bi se vsaj glavne ceste dovolj posušile, da bi lahko nosile oklopne vozove. Ta položaj je po mnenju sovjetskega poveljstva nastopil 14. aprila in v resnici se je ta dan ob zori začel ruski napad na jugu v smeri na postajo Krimskaja, dočim si je glavnina ruskih čet prizadevala prodirati po močvirjih. Štiri dni je trajala bitka. V tem času so Rusi izstrelili 6800 granat in to število dovolj zgovorno priča o silnem napadu, ne glede

na to, da so se napada udeležile tudi znatne skupine oklopnih voz ter jate letalstva. Pojačanja so prihajala Rusom neprestano, tako da se jim je posrečilo prodreti kake 3 km globoko v nemške postojanke na vzhodu postaje Krimskaja. Tega uspeha pa Rusi niso mogli izkoristiti, kajti vsaka skupina, ki je prodrla naprej, je bila takoj obkoljena. Ob koncu boja se je izkazalo, da so si Nemci zopet osvojili vse ozemlje, ki so ga bili v začetku boja izgubili. Zadnji dan sta bili postaja Krimskaja in šumovita višina nad njo središče borbe. Rusi so tukaj hoteli izvršiti prodor velikega sloga ter so pošiljali na bojišče množice letalstva, toda uspeha niso dosegli. Njihova pehota je napadla najprej pod zaščito kakih 30 ali 40 oklopnih voz, ki bi bili morali tvoriti zaščitno steno. Toda novo protitankovsko nemško topništvo je delovalo s tako učinkovitostjo, da je preprečilo tudi ta poskus. Ob zori petega dne je bilo sovražno podjetje nenadoma prekinjeno, kajti napadalne divizije so bile po izpovedi ujetnikov že popolnoma izčrpane. Vse kaže, da se Rusi sedaj pripravljajo, urejujejo ter zbirajo moči za nov poskus. (Corriere della Sera.)

Razdejanje v Potiju

Berlin, 23. aprila s. Glede večerajšnjega udejstvovanja nemškega letalstva v južnem odseku vzhodne fronte se doznava naslednje podrobnosti: Preteklo noč je naletela nad oporišče Poti in ga hudo bombardirala. Bombardirano pristanišče ni samo odlična razkladalna postaja za gorivo, temveč tudi izredno važno pomorsko oporišče za Sovjete, ker se nahaja 100 km severno od Batuma in ga led ne zapira niti v najhujši zimi. Napad, ki je bil izveden od odličnih okoliščinah vidljivosti, je popolnoma presenetil boljševike tako da se je poizkus sovražnega protiletalskega topništva, da bi bila nemška letala zaustavljena, popolnoma izjalovila. V dokaz, da so se nemška letala lahko nemoteno zagnala proti obkroženemu in odvrglja svoje tovore bomb, so obširnji požari, ki so jih nemški piloti opazovali takoj po bombardiranju na raznih krajih mesta. Zlasti v vzhodnem delu pristanišča so bila hudo zadeta skladišča in za vojno važne naprave, skrajni popol-

noma pa so bile uničene naprave v ladje-delnicah. V okolici Potija so bile zadeta in porušene tudi barake za čete.

Na stotine nemških letal je napadlo Poti, odsek južno od Novorosijska, sovražne jedinice v premikanju in sovjetska prometna pota. Med tem ko so strmoglavci z bombami zadevali sovražne postojanke, so bojna letala odmetavala svoje tovore na motorizirane kolone pehote, težki bombniki pa so prodri za hrbet sovražnega topništva in bombardirali zbirališča čet in topovske postojanke. Nenaden napad skupine rušilnih letal, izveden v nizkem poletu, je povzročil obširne požare v skladiščih goriva, na tleh pa je bilo uničenih 8 sovražnih letal. V noči na 23. t. m. so druge skupine nemških bojnih letal bombardirale na področju med Novorosijskom in Jelenčkom boljševiške ofenzivne naprave in povzročile sovražniku hude izgube.

Sovjetsko priznanje nemške premoči v zraku

Stockholm, 23. apr. Sovjetsko vrhovno poveljstvo je naslovilo resen opomin vsem mestom, ležečim 400 km za fronto, naj se čuvajo nemških letalskih napadov. Svarilo pravi, da so množestveni napadi nemškega letalstva zelo verjetni, kajti sovražnik »razpolaga še vedno z znatno množino bombnikov in lovcev«. V zvezi s tem se javlja, da v Moskvi utemeljujejo neuspeh sovjetskih čet v bojih pri Novorosijsku z ugotovitvijo, da imajo Nemci veliko letalsko premoč. (Stampa Sera.)

Dr. Mile Budak, hrvatski zunanji minister

Zagreb, 24. apr. s. Poglavljenik je s svojim dekretom imenoval sedanjega hrvatskega ministra v Berlinu dr. Mile Budaka za zunanjega ministra namesto dr. Mladena Lorkovića. Dr. Lorković ohrani naslov ministra in je imenovan za člana državnega sveta.

Ameriško-angliška polemika o ladijskih izgubah

Tanger, 23. apr. Izjava, ki jo je dal predvečerajšnjim ameriški pomorski odbor o izgubi zaveznških trgovinskih ladij v letu 1942, je izzvala prepir med Američani in Angličji v Alžiru. Ameriška odkritja govore o 12 milijonih ton potopljenih ladij, dočim so angleške številke daleko manjše in svoj čas je ameriška admiraliteta poročala, da znašajo zaveznške izgube nekoliko 6 milijonov ton. Ameriški pomorski odbor je nato svojo izjavo popravil, da je razlika med ameriško in britansko številko le v tem, ker se v Ameriki ladijski prostor šteje po nosilnosti ladij, dočim v Angliji označujejo ladje z bruto-registrskimi tonami. Vsekakor pa Američani naglašajo, da je izguba na ladjah zelo težka in da visoko prekaša tonazo novozgrajenih ladij v letu 1942.

Tako Angležem ne bo nič pomagalo, ako skušajo zakriti te izgube z umetno besedno igro ter se skušajo izvit iz zarednega s tem, da se sklicujejo na razliko med angleško in ameriško oznako tonaže. Obenem dolže Angležji Američane, da slednji pospešujejo osno propagando z objavo takih števil, dočim zatrjujejo Američani, da se odkritja pomorskega odbora niso dala več tajiti in da jih je bilo treba sporočiti javnosti že iz ozirov na javni red in na bližnje volitve. (Il Gazzettino.)

Inserirajte v »Jutro«!

Japonske ofenzive na vseh področjih

Hud angleški poraz na meji Birme in Indije — Prodiranje Japoncev na Kitajskem — Ograjanje Avstralije

Sanghaj, 23. apr. Wavellove čete nadaljujejo svoje umikanje pri Arakanu na indijsko-birmanski meji. To skopo obvestilo je dalo pred kratkim britansko vrhovno poveljstvo. Iz te redkobesednosti se da sklepati, da se Wavellove čete po ponesrečeni ofenzivi proti Birmi, ki se je končala z neradnim umikom, v teku katerega je bil lep del anglo-indijskih čet zajet ali uničen, pod japonskim pritiskom se vedno umikajo ter se niso mogle uvrstiti na novih postojankah. Po vsej priliki bodo morale prepustiti še več ozemlja napadalcem.

Isto britansko poročilo javlja na drugi strani ojačeno delavnost izvidnic na fronti v južni Birmi.

Iz Čunkinga poročajo uradno, da se razvijajo hudi boji v premočnem ozemlju Honana. Pet japonskih kolon, sestavljenih iz pehote in topništva, se je vrglo v silovit napad ob podpori primerne množine letal na severozapadu Hsivua na severnem bregu Rumene reke.

Medtem se tudi nadaljuje japonska letalska ofenziva proti nasprotniškim oporiščem v jugozapadnem delu Tihega morja. V napadu na Guadalcanar, ki se je izvršil 20. aprila, so Japonci merili predvsem na letališče Henderson, ki je tako

doživel drugi napad iz zraka v treh dneh. V Morobeju so Japonci napadli pristaniške naprave ter skladišča, ki so jih zavezniki še pred kratkim postavili za preskrbo svojih čet, ki delujejo na odseku Salamaua.

Iz jugozapadnega področja Tihega morja prihajajo še vedno vznemirljive vesti. Nekli oficir MacArthurjevega glavnega stana je dejal v vojnih dopisnicah: »Sovražnik hitro zbira velike pomožne čete in letalstvo. Upamo, da bomo mi tudi lahko storili prav tako. Dejstvo pa je, da naši uspehi v preteklosti na nesrečo niso odločilni činitelji za bodoče bitke.« (Corriere della Sera.)

Tokio, 23. apr. s. Iz vojaškega vira poročajo, da so japonske čete pričele 20. aprila ofenzivo v severnih pokrajinah Kitajske in to ob podpori skupin letalstva, vojske in ob sodelovanju armadnih zborov nacionalne Kitajske. Napad je bil naperjen proti 82.000 vojakom 24. armadne skupine pod poveljstvom generala Lungpinghua in proti 26. armadnemu zboru pod poveljstvom generala Fuvuja ter proti 5. armadnemu zboru, ki je bil nedavno ustanovljen in mu poveljuje general Tanglin. Vse te čungkiške sile so bile že obkrožene in Japonci pritiskajo na sovražnika z vseh strani.

Nemško in angleško letalsko vojevanje

Berlin, 23. apr. Angleški letalski napad na Nemčijo v noči od 20. na 21. aprila, ki je deloma prizadel tudi prestolnico, je dal tukajšnjim vojaškim krogom povod za razpravo o načinu boja, ki se jih Velika Britanija poslužuje po svojem letalstvu. Zaključek teh razpravljanih ki so se objavila že v uradni obliki, je naslednji: »Prišla bo ura, ko se bo tudi ta račun ustrahovalne vojne poravnal in zaključek bilance gotovo ne bo v korist nasprotniku. Nemško letalstvo in protiletalska obramba sta znatno ojačili svoja sredstva ter zboljšali svoj način boje. Posledice se vedno bolj kažejo, saj vsak napad velja napadalec več žrtev, nego so jih imeli v prejšnjih napadih. Kar pa je glavno, je dejstvo, da se nemška napadatelna in obrambna letalska sila ni izpala, kakor se bo nesporno pokazalo že v bližnji bodočnosti.«

Nemčija bo angleškemu načinu bojevanja zoperstavlja svoj način, ki obstaja v tem da nemško letalstvo bide sovražnika le v bojih, ne napada pa nezaščitenih mest. V mestih se nedvomno lahko napravi največ škoda, kar pa zelo malo vpliva na konec vojne in na odpor sovražnika. Nemci so se z velikim uspehom posluževali svojega letalstva tako na vzhodni kakor na zapadni fronti, tako na Poljskem kakor v Tuniziji, in prav letalstvo je bilo često oni činitelj, ki je zmagovito razrešil težke položaje. Letalstvo je bilo bistvena in odločilna podpora vojski in mornarici, najčešče se je

bilo zahvaliti prav letalstvu, da so se doseženi uspehi lahko do konca izkoristili.

Poskusi, ki jih je ponovno v mirnem času podvel Hitler, da bi se letalstvo smelo uporabljati samo v boju in samo proti vojaškim objektom, so ostali brez uspeha. V tem smislu so bili stavljeni stvarni predlogi v korist življenju in premočanju civilnega prebivalstva, toda Anglija se za te predloge ni zmenila. Kakor hitro ji je bilo mogoče, se je takoj lotila svojega načina strahovanja neoboroženega prebivalstva in proglasila to svoje postopanje za nekaj nadomestek »druge fronte« Britanci bi morali kljub vsemu vedeti, da se volja in odločnost narodov ne dasta zlomiti z letalskimi napadi.

Britansko časopisje licemersko naglašja, da dobivajo angleški letalci vedno strogo naročilo za obstrlejevanje izključno vojaških objektov ter industrijskih naprav, kadar leže ti objekti v sosedstvu in okoliših mest. Statistika pa dokazuje prav nasprotno: na 100 zadetih objektov, ki nimajo nobenega posla z vojaštvom ali obrambo, pride komaj 1 zadet cilj, ki je resnično vojaškega značaja. Iz tega se razvidi, da gre Angležem predvsem za ustrahovanje in da je to merodajno za početje njihovega letalstva. Kljub vsemu temu pa so v Nemčiji ugotovili, da britanski letalski napadi le v neznatni meri kosujejo nemškemu gospodarskemu in vojaškemu potencialu. (Corriere della Sera.)

Grozno odkritje pri Odesi

Našli so v skupnem grobu več tisoč trupel umorjenih žrtev boljševiškega terorja

Bukarešta, 23. apr. s. Ob česti ki vodi iz Odesa proti občini Tatarske so med deli, ki jih izvršuje rumunsko oblast odkrili grozote, ki so enake strahotam, odkritim pred tednom dni v katynskem gozdu. Skupina rumunskih soperjev, ki je kopala v bližini omenjene občine, je odkrila 20 m širok in nekaj 100 m dolgo jamo, v kateri so bili nakopičeni ostanke mnogih trupel. Višje oblasti so bile opozorjene in začelo se je izkopavanje trupel. Večina žrtev ima polgmoljene kosti kar kaže na mučenje s pretepanjem in udarci.

Po stopnji razkroja je soditi, da gre za ljudi ki so bili ubiti pred kakimi tremi leti. Dosele so odkopali 5000 trupel. Preiskava, ki je bila naglo izvršena, kaže, da so bili v jami zakopani tudi Rumuni, ki so bili odvedeni v juniju 1940 iz Bukovine in Besarabije. Umor teh Rumunov je organiziral in izvedla sekcia GPU iz Odesa, ki je bila, kakor je znano, med najbolj divjimi v Rusiji.

Z odkritjem pri Tatarski, ki ima toliko stikališč z odkritjem pri Katynu, se dokazuje, da

so boljševiski sistematično pogubili vse tiste, ki v zasedenih državah leta 1940 niso bili naklonjeni boljševizaciji. Vojaška komisija pod predsedstvom polkovnika Enesca vodi zdaj dela in skuša identificirati trupla.

Nemški poziv mednarodnemu Rdečemu križu

Berlin, 22. apr. s. Poziv, ki so ga pristojni nemški organi poslali te dni odboru mednarodnega Rdečega križa, da bi proučil dejstva, ki so prišla na dan po odkritju grobov v Katynu, še ni bil rešen. S poudarkom, da posvetovanja ženevskega odbora še niso zaključena, pripominjajo v tukajšnjih političnih krogih, da je glavna naloga mednarodnega Rdečega križa identificirati tako vojne ujetnike kakor proglašene. Zaradi tega se pričakuje odkritve mednarodnega Rdečega križa. Ta bo pokazala, ali bo predsedstvo mednarodnega Rdečega križa nepristransko izpolnilo svojo nalogo.

Naraščajoče število ujetnikov na Kitajskem

Nanking, 23. aprila s. Glavni stan japonskega ekspedicijskega zbora na Kitajskem javlja, da je bilo v marcu ujetih 4.064 komunističnih in 1.834 čungkiških vojakov. Poročilo poudarja, da število ujetnikov stalno narašča, in podčrta, da se to dogaja zaradi slabega ravnanja čungkiške vlade s četami in zaradi naraščajočega ugleda Japonske in Aziji po velikih dosežkih zmagač.

Maksimalni cenik

Maksimalni cenik šteje 9, ki velja po naredbi Visokega komisarja za Ljubljansko pokrajino od 10. aprila t. l. naprej, določa za mestno občino ljubljansko naslednje cene na drobno (z vštetu trošarino):

1. Kruh iz enotne moke v kosh od 400 g 2.30 lire, v kosh od 400 do 1.000 g 2.20 lire; testenine iz enotne moke 3.90 lire za kg; enotna pšenična moka 2.70 lire; enotna koruzna moka 2.20 lire; riž navadni 2.70 lire; fižol 6 lir za kg.
2. Jedilno olje (olivno) 14.70 lire za liter; surovo maslo 28.40 lire za kg; slanina soljena 19 lir za kg; mast 17 lir za kg.
3. Kis, 4% vinski 6.35 lire za liter.
4. Mleko 2.50 lire za liter; kondenzirano mleko v dozah po 830 g 15.90 lire za dozo, v dozah po 385 g 7.55 lire za dozo.
5. Sladkor: sladkorna štapa 3.25 lire za kg, v kockah 8.35 lire.
6. Mehka drva, razžagana, franko skladišče trgovca v Ljubljani 33.60 lire za stot; mehki robenec (žarnica), prečnik 1 m dolgi, franko mestna skladišča 40 lir za stot; trda razžagana drva 40 lir za stot; enotno mlp, ki vsebuje 23—27% kisline, 4.10 lire za kg.

Zastave na rojstni dan Guglielma Marconija

Visoki komisar je odredil, da se nedelja 25. t. m. kot obletnica rojstva Guglielma Marconija praznuje z izvešenjem zastav na javnih postopjih.

„Prima linea“

Nova, 25. številka glasila ljubljanske Zveze borbenih fašjev objavlja uvodoma toplo občuten članek o trojni veri, ki jo ima vsak Italijan: o veri v Boga, v Mussolinija in v Zmago. Nadaljni članki so posebej novo imenovanemu tajniku Stranke Carlu Scorzi, ki je ob svojem nastopu poslal uredništvu priznanje za odlično urejene številke o priliki obletnice ustanovitve Rima, prazniku dela, novem redu in Zakoniku dela. V zvezi s praznima dneva dela sta tudi članki o delovni politiki in o socialnem zavarovanju v fašističnem ustroju, o kapitalizmu ter o avtarkiji in izmeni blaga. V splošni sklop istega predmeta spadajo tudi članki na 5. strani o zanimanju vlade za poljedelstvo, o delavskih menzah in o ojačenju industrijske zmogljivosti. Zadnja stran je odmerjena organizacijskim zadevam v naši pokrajini ter sportnemu udeleževanju Vojske. Besedilo poživlja nekoliko lepš slik.

Proslava rojstva Rima v Šanghaju

Sanghaj, 23. aprila s. Italijani v Šanghaju so v Italijanskem domu proslavili z naredim patriotizmom rojstvo Rima in narodni praznik dela. Generalni konzul marko Pagano di Melito je bil tolmač vseh fašistov, ki hočejo biti vredni bratov, ki se borijo. Posel je ganjen pozdrav padlim v Afriki in v Rusiji in navdse žilavim branilcem Tunisa. Proslave so se udeležili tudi nemški konzul in glavni predstavniki narodnega socializma v uniformah.

Začasna vojna doklada poduradnikom

Glede na svojo naredbo o prilagoditvi plač in mezd z dne 5. julija l. 1941-XXI št. 60, naredbe o zvišanju prejemkov bivših jugoslovanskih uradnikov in uslužbencev z dne 25. januarja 1942-XX št. 9, naredbe o začasni vojni dokladi bivšim jugoslovanskim civilnim nameščencem z dne 26. maja 1942-XX št. 100 in naredbe o določitvi začasne vojne doklade bivšim jugoslovanskim javnim nameščencem z dne 31. avgusta 1942-XX št. 171 ter glede na svojo odločbo o izvajanju naredbe št. 171, je Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino izdal novo odločbo z navodili za izvajanje naredbe št. 171., ki se tiče določitve začasne vojne doklade poduradnikom.

Poduradniki obdržijo prejemke, ki so jih imeli 11. aprila 1941. Začasna vojna doklada se priznava v skupni višini 30 % na temeljne prejemke od 1. julija do 30. novembra 1941 in v višini skupnih 43 % od 1. decembra 1941 naprej. Ti povški niso upoštevani za pokojnino.

Za poduradnike veljajo izvršilna navodila po odločbi z dne 15. septembra 1942-XX št. 90, kolikor so združljiva z določbami prejšnjega odstavka.

Naredba je objavljena v »Službenem listu« 24. t. m.

Plemenit prispevek

Neapelj, 23. apr. s. Vitez velikega krža baron Pietro Campagna, imetnik zlate zvezde za poljedelske zasluge, iz Neaplja je dal prefektu v Coenzu ob prazniku rojstva Rima na razpolago en milijon lir za splošno bolnico in otroško zavetišče v Coriglianu Calabru.

Naročite se na romane DOBRE KNJIGE!

Gospodarstvo

Gospodarske vesti

Proizvodnja umetnega gumija v Italiji. Iz letnega poročila Pirellijevega koncerna, ki zavzema v italijanski industriji gumija prevladujoči položaj, je razvidno, da so se podjetja tega koncerna tudi v lanskem letu uspešno razvijala. Matično podjetje Società per Azioni Pirelli v Milanu je lani pri vplačani delniški glavnici 450 milijonov lir doseglo čisti dobiček 64.7 milijona lir (prejšnje leto 56.9) in bo izplačalo kakor v zadnjih dveh letih dividendo v višini 14.2%. Bruto. Vplačilo poslednjih 50 milijonov lir na dovoljeno glavnico 500 milijonov bo v letnem izveščju. Poročilo upravnega odbora posebno poudarja napredek v proizvodnji sintetičnega gumija, ki je bil zabeležen v lanskem letu. Družba Pirelli je že v letu 1939, skupaj z Zavodom za industrijsko obnovu (IRI) ustanovila posebno družbo Soc. An. Industria Gomma Sintetica z glavnico 50 milijonov lir, ki si je nadela nalogo, pričeti s proizvodnjo umetnega gumija v dveh velikih tvornicah. Prva tvornica je že v polnem obratu in krije sedaj precejšen del italijanske potrošnje gumija, druga tvornica pa bo v kratkem pričela obratovati. Družba Soc. An. Industria Gomma Sintetica je od matične družbe prejela poleg deloviz v glavnici še za 220 milijonov lir kreditov. Pristojnim korporacijskim organom je bila nedavno predložena prošnja za zvišanje družbene glavnice od 50 na 500 milijonov lir, pri čemer bodo krediti matične družbe spremenjeni v delnice družbe za umetni gumij. Finančna družba Pirellijevega koncerna Pirelli & Co. bo izvedla že sklenjeno povišanje glavnice od 36 na 48 milijonov. Lani je zabeležila čisti dobiček 6.12 milijona lir (prejšnje leto 6.45) in bo prav tako izplačala dividendo 16.3%.

Hrvatski uvoz filmov. Hrvatska komisija za cenzuro filmov pri glavni direkciji za propagando je lani odobrila 234 igralnih filmov, od teh jih je bilo 91 iz Nemčije, 55 iz Madžarske, 42 iz Italije, 29 iz Francije, 9 iz Protektorata in po dva filma iz Španije, Finske in Argentine. Pretežni del madžarskih in francoskih filmov je bil uvožen še v dobri pred ustanovitvijo Neodvisne Države Hrvatske. V zadnjem času so bili uvoženi filmi predvsem iz Nemčije in Italije. V teku lanskega leta je bilo vrhu tega odobrenih 53 tedenskih žurnalov iz Nemčije in 50 iz Italije. Hrvatska domača proizvodnja pa je obsegala en igralni film in 42 žurnalov.

Povoljni zglezi za letino na Hrvatskem. Ugodne vremenske razmere so že lani v jeseni omogočile, da so bila jesenska dela na polju v polnem obsegu izvršena. Spomladi pa je ugodno vreme omogočilo zgodnji pričetek spomladanskih del. V mnogih področjih Hrvatske je letos z žitom posejana površina precej večja nego je bila lani. Ponokod se je povečala celo za 28%. Hrvatska vlada je pravčasno uredila oskrbo kmetovalcev s semeni, ki jih je v znatni meri uvozila iz Nemčije.

Iz srbskega gospodarstva. Beogradska Dunavska banka je lani pri glavnici 35 milijonov din zabeležila povišan čisti dobiček 5.82 milijona din (prejšnje leto 4.38). Beogradska trgovska banka, ki je lani po združitvi z dvema drugima denarnima zavodoma (Občo trgovsko banko, Beograd, in Gornjeresavsko gospodarsko banko, Despotovac) zvišala svojo glavnico od 12 na 30 milijonov, je lani zabeležila skoro nespremenjen čisti dobiček 2.3 milij. din. Hranilne vloge so znašale ob koncu leta 75.7 milijona din (25.5).

Po razveljavitvi velikih bankovcev na Nizozemskem. Kakor smo že kratko poročali, je nizozemska vlada prejšnji mesec odredila, da se v kratkem roku vzkomejo in promet veliki bankovci po 1000 in 500 gldinarjev. Ta ukrep je bil naperjen proti illegalni poseti bankovcev zlasti pri onih, ki se pečajo s črno borzo v primerih davčne utaje. Do 31. marca so bankovce sprejemali nizozemski davčni uradi proti hročtvi petrdla. Osebe, ki nanašo stalnega bivašišča na Nizozemskem, pa so imele možnost izročiti bankovce nemškemu državstvenemu komisarju za zasodeno nizozemsko področje. Finančni uradi so takoj pričeli ugotavljati, ali je določiti, ki je predložil bankovce, del za davčno, osebno, še ni opravljen črna borza. Upravičena je bila namreč domneva, da ima ilegalna trgovina, ki se ne postavlja plačila preko denarnih zavodov, največ takih velikih bankovcev. Oni, ki niso bili

SPORT

Kam pa o praznikih?

Na nogomet v Šiško ali na table-tenis na Rakovnik

Kakor smo že objavili in kakor vabijo tudi lepaki po mestu, letošnji pomladni prazniki ne bodo minili brez sportnega spreda. Prišlo je celo tako, da bodo sportniki za letošnje praznike nastopili kar na dveh različnih terenih, in sicer eni za zelenim polju v Šiški, drugi pa ob zelenih mizah v dvorani na Rakovniku.

Za nogometni spored je poskrbela aglana enajstorica Hermes, ki je v zvezi z odmorom v prvenstvenem sporedu organizirala domač medklubski nogometni turnir, za katerega je mimogrede dobila tri odlične nasprotnike, od Pokrajinskega odbora CONI-ja pa tudi nekaj lepših nagrad, da bo veselje do igre med nastopajočimi še večje. Nasprotniki tega dvodnevnega turnirja so sami stari znanci in ni kaj posebnega povedati o njih, odkar smo zadnjič podrobne pregledali njihove letošnje uspehe in ne uspehe. Zato kar še enkrat objavljamo podrobni spored na stadionu v Šiški, da si bodo obiskovalci sami lahko uravnali sprehod tjakaj, in sicer:

danes, v nedeljo ob 14: Hermes rez. — Ljubljana rez.,

ob 15: Hermes — Dopolavoro t. t.,

ob 17: Ljubljana — Mladika,

jutri, v ponedeljek ob 14: Hermes mladina — Ljubljana mladina,

ob 15: premagani moštvi prvega dneva in

ob 17: zmagoviti moštvi prvega dneva.

Pred odhodom v prosto naravo bodo še enkrat preizkusili svoje sposobnosti tudi vsi table-teniški igralci, in sicer na nagradnem turnirju SK Korotana, še sedmem po vrstem redu za prvenstvo mesta Ljubljane.

Spred se bo začel v ponedeljek dopoldne z juniorskimi disciplinami. Dogodkov ne bo malo, kajti ta del tekmovalca bo obsegal najprej igralcev, rojenih leta 1926, in mlajših, ter še posebej onih letnika 1928 in mlajših (brez sodelovanja dveh izbornih mladih igralcev teh let. Strojnika in Potobnalna), juniorskih moštev in juniorskih parov ter še posebej v tolažilnem turnirju za one, ki bodo v konkurenci juniorjev iz letnika 1926 izgubili v prvih dveh kolih. Med temi igralci je cela vrsta takih, ki so že nekakrat uspešno zaigrali proti najboljšim seniorjem, tako da se lahko računa, da bodo tudi med svojimi vrstniki imeli pomembno vlogo.

Turnir se bo začel ob 9. in nadaljeval od 14. tako da bo glede na številne udeležbo trajal za majhnimi presledki ves jutrišnji dan. Ne bi bilo prav, če bi kljub konkurenčni predvidni na drugem terenu čisto prezrili tekmovalce naših najmlajših zastopnikov tabletenisa, kajti prav oni se tisti, ki bodo morali slej ali prej nadomestiti naše sedanje smotretje in še marsikaj pozneje zastopati barve svojih klubov in domačega mesta doma in na tujem.

SLUŽBENE OBJAVE

Iz urada CONI-a

IZ LAHKOTALETKE ZVEZE.

Objava št. 10. Ljubljana, 24. aprila. Predtekmovalca za tekmovalce za veliko nagrado za srednje proge.

Ce bo za to tekmovalce prijavljenih več ko 15 tekmovalcev, se bosta sestavili dve skupini za predtek. Za primer, da bo znanslo število prijavljenih več ko 20, se bodo sestavile tri ali več skupin v sorazmerju s številom prijavljenih. V končno tekmovalce pride največ 12 tekmovalcev.

Skupne za ev. predtekmovalce se bodo sestavile ob 16.45, tekmovalci za končno tekmovalce se bodo določili ob 17.45. Za primer predtekmovalni dobi pokal CONI-ja dotični klub, ustanova, šola, oddelek ali dopolavoro, ki bo imel v končnem tekmovalcu največje število plasiranih članov.

Ali Torino ali Livorno?

Kdo bo novi prvak italijanske nogometne zveze?

Po šestih mesecih se bo danes v italijanskem nogometnem prvenstvu zaključilo najvažnejše tekmovalce, in sicer bosta za točke v diviziji A ali za častni naslov najboljšega italijanskega nogometnega kluba.

Kakor znano, sta se v dolgi vrsti nedelj — današnja je natanko 30. od začeta tekmovalca — obdržala na največjih mestih z vsemi pogoji za osvojitve častnega naslova le še Torino in Livorno. Med obema enajstoricama je ena točka razlike, kar vsaj teoretično daje še močnejša obema, da bi prejela to najvišje priznanje vsake sezone. Dejansko pa je položaj venčarja znano ugodnejši za Torino, čeprav morajo igrati na tujih tleh v Bariju, medtem ko bo maral Livorno doma sprejeti precej nevarne goste iz Milana. Verjetno je, da bo Torino prebrihlo še to zadnje zapreko in bo jutri zvečer on postal zasluženi naslednik lanskega prvaka Rome.

Med ostalimi tekmarji te zadnje nedelje v tekmar za pike je še nekaj zelo pomembnih, ker bo od izida posameznih edvismo, kateri dve moštvi bosta morali prineslo sezono editi v nižjo divizijo. To velja za štiriri srečanja, v kateri nastopajo Liguria (v Bologni), Venezia (v Milanu), Vicenza (v Torinu) in Triestina (preči Romi doma).

Spored sam je razporejen takole:

V Rimu: Lazio—Atalanta (prva tekma se je končala 2:0 za A.), v Bologni: Bologna—Liguria (7:1 za B.), v Bariju: Bari—Torino (3:0 za T.), v Milanu: Ambrosiana—Venezia (2:0 za T.), v Livorno: Livorno—Milan (1:1), v Torinu: Juventus—Vicenza (0:0), v Genovi: Genova—Fiorentina (3:2 za F.) in v Triestu: Triestina—Roma (2:1 za T.).

V diviziji B, kjer je na vrsti trinajsta povratna nedelja in v kateri bo največ pozornosti veljalo dvobojem med Spesio in Brescio, med Padova in Modeno ter med Anconitani in Napolijem, se ostali pari razdeljeni še takole: Cremonese—Savona, Udinese—Pescara, Siena—Pisa, Palermo—Pro Patria, Novara—Fanfulla in Mater—Alessandria.

V izbranih tekmarh iz divizije B pa prestop v divizijo B bo danes Gorizia doma igrala svoje četrto tekmo, in sicer proti moštvi iz Lecceja.

Svečan pogreb Riharda Jakopiča

Venec cvetlic Visokega komisarja Eksk. Graziolija

Ljubljana, 25. aprila.

Na veliki petek popoldne se je kulturna Ljubljana dostojno poslovila od zemskih ostankov našega velikega umetnika, akademika Riharda Jakopiča. Pred kapelico

Posmrtna maska Riharda Jakopiča, delo akademskih kiparjev Zdenka Kalina in Karla Putriha.

sv. Jožefa na Žalah, kjer je počivalo truplo pokojnika, se je zbralo izredno veliko število odličnikov in predstavnikov naših kulturnih krogov. K pogrebnim svečanostim je poslal svojega zastopnika Visoki komisar Eksk. Grazioli, ki je položil na krsto tudi krasen venec. Dalje so bili poleg drugih navzoči polkovnik Andrejka, načelnik kulturnega oddelka mestne občine dr. J. Pretnar in sodnik Mulaček, ki so zastopali ljubljanskega župana generala Leona Rupnika in občino ljubljansko: rektor dr. Milko Kos z mnogimi profesorji za ljubljansko vseučilišče, predsednik dr. Vidmar in tajnik dr. Ramovš za slovensko Akademijo znanosti in umetnosti, katere redni član je bil pokojnik, dalje inž. Pirkmajer za Zvezo svobodnih poklicev in umetnikov, predsednik dr. Fran Windischer za ravnateljem Zornoman od Narodno galerijo, akad. slikar prof. Saša Santel za Društvo slovenskih likovnih umetnikov, vodilni člani vseh ostalih umetniških društev in klubov, kakor tudi velika večina reših upodabljalcev umetnikov, med katerimi sta bila ožja pokojnikova tovariša iz prvih let slovenskega impresionizma, akademik Matija Jama in prof. Matej Sternan. Med tolikimi zastopniki kulturnih društev in korporacij ter uglednimi slovenskimi intelektualci je bilo posebej opaziti člane umetniškega oddelka Akademije znanosti in umetnosti s pisateljem F. S. Flinžarjem in skladateljem A. Lajovcem, posebno skupino arhitektov z arch. Costaneparlo na čelu, književnike, zastopnike slovenskega tiska ter mnoge znane prijatelje Jakopičeve umetnosti.

Žalne molitve je opravil ljubljanski stolni kanonik dr. Tomaž Klinar ob asistenci treh duhovnikov. Potem je stopil h krsti predsednik prof. dr. Milan Vidmar in se v imenu Akademije znanosti in umetnosti s kratkimi, a ganljivimi besedami poslovil od prvaka našega slikarstva. Govornik je poudaril velike zasluge, ki jih je imel Rihard Jakopič za razvoj naše upodabljalčevske umetnosti in s tem tudi za vso slovensko duhovno kulturo. Jakopičev duh ostaja med nami in mi mu ostanemo zvesti.

Po govoru predsednika slovenske Akademije so se pogrebi uvrstili v dolg sprevod, ki je krenil proti pokopališču. Sprejeli so nosilci kakih dvanajst krasnih venecov, a krsta je bila vsa obsuta s cvetjem. V mali cerkvi sv. Križa je stolni kanonik dr. Klinar ob petju psalmov blagoslovil krsto, nakar so jo prenesli v Jakopičovo poslednje zemsko bivališče. Pred odprtjem groba se je od Riharda Jakopiča v imenu DSLU posloval predsednik DSLU, profesor Saša Santel, ki je predvsem poudaril, da Jakopičovo ime ni samo ime najmarkantnejšega tovariša slovenskih slikarjev, temveč tudi označba za dobo, v kateri je dosegla slovenska upodabljalčeva umetnost neslušten razvoj, ter označba za novo gledanje na stvarjalno delo likovnega umetnika. Čeprav je Jakopič presadil nove ideje slikarstva na slovenska tla iz Monakova, niso bile te ideje v ničemer posnetke, temveč izraz njegovega čudežnega notranjega nagona. Iz impresionističnega plerizma je pokojnik našel razvoj v tisto skoraj abstraktno barvno muziko, kjer je predmetnost stopala v ozadje, a se je bistvo njegovih neštetih ustvaritev javljalo v globoko občutenih barvnih sozvokih. Tako slikanje, je delal Saša Santel, zlasti ob prelomu starega akademizma, ni moglo biti popularno in zato Rihardu Jakopiču široko občinstvo ni moglo takoj slediti. Toda umetnik ni klonil. V globokem prepričanju svojega poslanstva je neustrašeno nadaljeval in ostal samemu sebi zvest do smrti. Zlasti med mlajšimi generacijami se je število njegovih oboževalcev stalno večalo. K temu sta pripomogli tudi njegova vsestranska izobrazba in sposobnost. Za njegova znanost je sugestivno vplivala na njegovo okolico. Rihard Jakopič je bil mlajšim slikarjem resničen vodnik, učitelj in oče. Užival je spoštovanje vseh. Nato je prof. Saša Santel poudaril, da ne bomo nikdar pozabili njegovega zvestega sodelovanja za dobrobit slovenskega likovnega umetnika. Omenil je, da je dolgo vrsto let predsedoval našim umetnostnim društvom in je bil izvoljen za častnega predsednika Udruženja slovenskih oblikovnih umetnikov ter za častnega člana DSLU. Svoj govor je prof. Santel zaključil z zadrždom, da ne bodo slovenski likovni umetniki nikdar pozabili njegovega blagega obličja in da bo Jakopičovo ime vedno predstavljalo enega izmed glavnih mejnikov v razvoju slovenske mlade, a procvitajoče kulture.

Tako je prvak slovenskih slikarjev sklenil svojo zemeljsko pot. Brez velikega pompa, celo ob molku zvonov je truden legel v domačo zemljo. Zato pa se je okrog njega razbohotila najrazkošnejša pomlad, toplo sonce je zalivalo ljubljansko polje in na pokopališkem drevju so ubirali ptiči svoje speve. Bil je to njegov dan, poln sonca in žarečih barv. Slava Jakopičevemu spominu!

Castilec pokojnega mojstra g. dr. Lajo Lajovic nam je izročil v priobčitev tale negovorni govor ob Jakopičevem grobu:

Nocci, to noč sem se v urah brez spanja poslavljaj od Tebe, mojster Jakopič. Poslavljaj v imenu vseh onih, ki si jim že za življenja pomenil toliko, da niso preživeli prav nobenega dne brez Tvoje duhovne družbe, brez pesmi Tvojih barv, brez doživljenj nastrojnih, posredovanih s Tvojo umetnostjo. In sedaj?

Vsem moram povedati v tolažbo, da nisi umrl, ker umreti ne moreš, saj živíš z nami, saj si del nas samih, del naše duše, ki si jo pomagal formirati sam in hkrati postal na njenem lepem obličju ena njenih najmarkantnejših potez. Kako bi umrl Ti, ki mi vsak dan govoriš najvišje besede o lepoti cvetočih pomladi po sadovnjakih

Velikonočna legenda

Pravijo, da je naslednja zgodba resnična. Zgodila se je na Češkem, pred davnim, davnim časom.

Med globokimi, črnimi gozdovi je ležala, kakor otoček v zelenem morju, mala, bela vasica. Niso je sestavljale velike kmetije, samo bajtari so tu imeli svoje skromne domove.

Z velikim trudom so gozdu iztrgali malo zemlje, ki jim je dajala skromen kruh. Vse drugo jim je dala šuma.

O zunanjem svetu vaščani niso vedeli tako rekoč ničesar, njihov svet je bil gozd in bela cerkva, stoječa na malem gričku. Bili so nepokvarjeni, bogaboječji ljudje.

Zgodnja pomlad je bila. Gozd se je prebujal, stoletne smreke in črni bori so opojno dišali. Na Veliki četrtek je sedela na pragu svoje uboge bajte prastara babica, pri njenih nogah pa njena pravnukinja Vlasta. Vsa družina je že pomrla, samo na staro babico je smrt pozabila. Starkine roke so sklenjene ležale na kolnih, po glavi pa so ji rojili spomini na nepregledno vrsto pomladi, ki so šle skozi njeno življenje.

Vlasta je zasanjano gledala v zeleno šumo, za belim celom pa se je rodila nenavadna misel. Zdaj je obrnila svoj obrazek proti staremu licu svoje prababice in tiho vprašala:

»Povej, babica, ali raste v šumi roža, katere sok ozdravi rano, četudi je zelo huda?«

Stara roka je pobožala otrokovo glavo, starkine oči so se vrstile iz davnine in stara usta so spregovorila: »Seveda raste v šumi taka roža. Plava, kakor božje oko. A odtrgati jo moraš, ko jo namoči prva rosa. Sok njenega listja zaceli vsako, še tako hudo rano.«

Rekla je — in obe sta se zagledali v temni gozd, kjer so prve sence zaplesale svoj večerni ples.

Komaj se je nad gozdovi pokazala prva zarja, je smuknila drobna Vlasta iz bajte in izginila v šumi. Gozdni svet je še spal, le tu pa tam se je oglašil iz sanj droben vzklík. Oprezno so male roke iskale po mahu čudežno rožo, a daleč je morala Vlasta, preden je zagledala plavi zvonček, ki so se v njem svetile rosne kapljice kakor človeške solze. Ni utrgala cveta, oprezno ga je odmaknila in odtrgala nekaj listja,

na Rožniku, po vrtovih v trnovski furi, o žarečih sipinah ob bistri naši Savi, o Kamenitniku, in Križankah. Umrl Ti, ki si nam pokazal toliko čudovitih izrezov najintimnejših kotov naše zemlje, da se vprav po Tvojih prikazih opajamo nad njeno lepoto, jo doživljamo, se združujemo z njo po Tebi v nerazdružno celoto.

Kako bi umrl Ti, glasnik skrivnostnih harmonij brez tonov, pesnik brez besed največjih pesnitev o zemlji in lepoti, nemi pevec ljubezni, srkajoč iz zemlje domače življenjski sok, povsod razsipajoč voljo do stvarjanja in razmaha, pri tem pa si vedno spretno prezrl vso tisto stvarnost, ki ni služila od Tebe doživljeni lepoti, da bi ne motila Tvoje barvne harmonije.

Tudi danes se ločujemo, kot Ti sam na Tvojih slikah, od Tvoje stvarnosti, da ostanem z nami poln in popoln, brez tegob vsakdanjosti, ves proroški. Slava Ti!

Sožalje Eksk. Visokega komisarja

Brž ko je bila sporočena vest o smrti slavnega slikarja, ponosa slovenske umetnosti, je Visoki komisar Eksk. Grazioli takoj naročil predsedniku Zveze svobodnih poklicev in umetnikov, naj v njegovem imenu izrazi sožalje pokojniški družini. Svoje sožalje ob smrti velikega umetnika je sporočil tudi ljubljanski župan general Leon Rupnik.

Z mrtvaškega odra sta posnela pokojnikovo masko akademska kiparja Putrih in Kalin, napisali pa so jo slikarji Jakac, Debenjak. Sedej, arh. Oražen in še drugi.

Veliki petek

Veliki petek. Tišina je ležala nad vasico. Otroci niso razgrajali kakor ob drugih dneh; tudi v gozdu je vladal molk. Kakor da je narava otrpnila v pričakovanju nečesa groznega, kar je moralo priti. In v to tišino se je nenkrat oglašil glas cerkvenega zvončka.

Na Veliki petek — pa zvonjenje! Ljudem je padalo vse iz rok, prestrašeni so gledali proti klančku, na katerem se je svetila bela cerkva. Kdo neki si upa zviniti na tako žalosten dan?

Radovedno so stopali proti cerkvi, a njihov korak je bil vedno počasnejši. Ali res poje njihov mali zvon to donečo pesem?

A ko so prestopili cerkveni prag, so razumeli...

Pred oltarjem na tleh leži razpelo. Nad njim se sklanja mala Vlasta. Njena drobna roka se nežno dotika Križanega in ustka govore:

»Mažem Tvoje drage rane, umivam Tvoj sveti bok, da bi spet ozdravel, Jezus!«

Na kolena padejo vaščani in strme v čudež. Njihov Krist ni več oblit s krvjo, kakor ga je naslikal neuk umetnik, njegov obraz ni več spačen od bolečin. Njegovo telo je belo, gladko, iz priprtih oči gleda v dekletce in okrog ustev mu leži ml nasmeš. In zvonček poje svojo veličastno pesem o čistem in usmiljenem otroškem srcu, pesem o neumrljivi ljubezni...

Mnogo, mnogo let je preteklo nad slamnatimi strehami. Vasica sredi globokih šum ni več revna. Otroška roka male Vlaste je prinesla blagostanje njenim prebivalcem.

A ostali so dobri in preprosti kakor nekoč. Tisoči romarjev pridejo vsako leto v to cerkvice, pojavijo se iz temnih gozdov in spet izginejo vanje. Davno sp mala Vlasta svoj tihi sen za belim zidom. Nad oltarjem pa še vedno stoji razpelo in na njem Zvečičar.

A njegovo telo je brez ran. Iz priprtih oči gleda vso belo človeškega rodu. Z milim, vse razumevačim nasmehom v lepem licu poslušajo njihove prošnje: ljudje pravijo, da pomaga rad — vsem, ki so dobrega srca.

Nana Vintrova.

EIAR — Radio Ljubljana

Parliamo l'italiano

Schema della XVII lezione che verrà tenuta dal prof. dott. Stanko Leben lunedì, il 26 aprile 1943/XXI, ore 19.00.

Tu natizjeno besedilo je samo ključ za vse one, ki slede pouku italijanščine po radiu. Italijanske ure so na sporedu ob ponedeljkih in sredah za začetnike, ob petkih pa za tiste, ki že imajo gotovo predznanje. vedno ob 19.00 uri.

LEZIONE DICIASSETTESIMA
Bello, si... Ma non cammina
Quando guardavano il bimbo, che essa portava sempre in collo, la gota sulla gota, sorridero e dicevano: »Guarda bello! Che angelo! Guarda se non sembra una rossa...«, la mamma lo dondolava un poco, abbassava gli occhi, rispondeva: »Bello, si... Ma non cammina...« Ora lodavano meravigliati i suoi ricciolini biondi e leggeri come piumini d'oro, ora i suoi occhi celesti e illuminati, ora le labbrucce umide come un fiorellino carnoso. »Bello!« esclamavano, sorridero alla madre, che se lo teneva stretto contro la gota, quel suo tutto oro azzuro e rosa. Ma senza sorridero la mamma scoteva il capo e a tutti rispondeva sempre con la stessa voce: »Non cammina...«
La mamma abitava in una di quelle immense case giallastre che sorgono sui prati, oltre il fiume, quasi in aperta campagna. Era una casa di poveri e di operai, con tanti piani e tante finestre, e così fitte e nere che, al solo pensiero della moltitudine che l'abitava, c'era da averne orrore. Quando rincassava era buio, e per le scale di quella casa nera brillava appena una fiammellina gialla di ga. Ma né lei né il bambino avevano orrore di quel buio, e lo attraversavano senza fretta. Appunto perché la casa era immensa, la loro stanza era poco meno che un buco e dava sopra un ballatoio che correva tutto intorno al cortile. La mamma accendeva il luce e metteva a sedere il bambino sul ballatoio, nella luce che usciva dalla finestra aperta. Allora voci di donne e

Prebivalstvo Udina sprejema z navdušenjem junaško divizijo »Tagliamento« ob povratku z ruske fronte

Radio Ljubljana

NEDELJA, 25. APRILA 1943-XXI
8.00: Napoved časa; poročila v italijanščini
8.15: Koncert izjava organist Luigi Renzi.
10.30: Prenos pete maše iz bazilike Sv. Pavla v Rimu.
12.00: Razlaga evangelija v italijanščini (o. G. B. Marino).
12.15: Razlaga evangelija v slovenščini (o. K. Sekovanič).
12.30: Poročila v slovenščini.
12.45: Komorna glasba.
13.00: Napoved časa; poročila v italijanščini.
13.10: Poročila Vrhovnega poveljstva Oboroženih sil v slovenščini.
13.12: Simfonič. glasba.
13.30: Orkester Cetra, vodi dirigent Barzizza.
14.00: Poročila v italijanščini.
14.10: Operna glasba.
14.40: Pesmi in napevi.
15.00: Poročila v slovenščini.
17.16: Inž. Novak Viktor Merjenje in knjiženje v gozdnem gospodarstvu. Kmetijsko predavanje v slovenščini.
17.35: Pisana glasba.
19.30: Poročila v slovenščini.
19.45: Politični komentar v slovenščini.
20.00: Napoved časa; poročila v italijanščini.
20.20: Filmske pesmi. Izjava orkester, vodi dirigent Petralia.
20.50: Koncert radijskega orkestra in komornega zbora vodi dirigent D. M. Šijanec.
Slovenska glasba.
21.20: Klasični orkester, vodi dirigent Manno.
22.00: Predavanje v slovenščini.
22.10: Orkester Cetra, vodi dirigent Barzizza.
22.45: Poročila v italijanščini

PONEDELJEK, 26. APRILA 1943-XXI

7.30: Pesmi in napevi.
8.00: Napoved časa; poročila v italijanščini.
12.20: Plošče.
12.30: Poročila v slovenščini.
12.45: Lahka glasba.
13.00: Napoved časa; poročila v italijanščini.
13.10: Poročila Vrhovnega poveljstva Oboroženih sil v slovenščini.
13.12: Klasični orkester, vodi dirigent Manno.
13.45: Operna glasba na ploščah.
14.00: Poročila v italijanščini.
14.10: Koncert radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Šijanec.
Glasba za godalni orkester.
14.40: Pisana glasba.
15.00: Poročila v slovenščini.
17.00: Napoved časa; poročila v italijanščini.
17.15: Koncert kmetijskega tria.
17.35: Pesmi in napevi.
19.30: Poročila v slovenščini.
19.45: Politični komentar v slovenščini.
20.00: Napoved časa; poročila v italijanščini.
20.20: Klasični orkester, vodi dirigent Manno.
21.10: Orkester, vodi dirigent Trizica.
21.40: Predavanje v slovenščini.
21.50: Koncert tria Santoliquido-Pelliccia-Amfiteatrof (Ornella Pulit Santoliquido — klavir, Arrigo Pelliccia — violina, Massimo Amfiteatrof — čelo).
22.30: Pesmi in napevi.
22.45: Poročila v italijanščini.

GLEDALIŠČE

DRAMA
Nedelja, 25. aprila, ob 15: V času obiskanja. Izven. Cene od 20 Lir navzdol.
— Ob 18.30: Prava ljubezen. Izven. Znižane cene od 15 Lir navzdol.
Ponedeljek, 26. aprila, ob 15: V času obiskanja. Izven. Cene od 20 Lir navzdol.
— Ob 18.30: V času obiskanja. Izven. Cene od 20 Lir navzdol.
Torek, 27. aprila, ob 17: Pester večer Orkestra Garibaldina. Izven.

E. Gregorin: »V času obiskanja«. Pasijonska drama v šestih postajah. Osebe: Marija-Stročeva, Jezus-Gregorin, Janez-Verdonik, Peter-Bratina, Juda-Nekrst, Magdalena-Sancinova, Nikodem-Plut, Kaifa-P. Kovič, Poncij Pilat-Petek, Petronij-Drenovec, Veronika-Simčičeva. V manjših vlogah sodeluje velik del dramskega ansambla. Režiser: E. Gregorin; scenograf: inž. E. Franz; scenika: glasba: prof. M. Tomc.
Pester večer v Drami. V torek 27. t. m. se bo vršil ob 17. uri večer s pestrim sporedom, ki ga priredi skupina italijanskih pevcev in artistov. Večer obsega deloma resne koncertne točke, ki jih bosta izvajala že znana pevca: člap rimske Opere Reale, baritonist Giuseppe Taddei in tenorist Giorgio Sembrì. Pela bosta točke, ki sta jih že izvajala na koncertu v Operi.

Izšel je novi roman DK!

Pravkar je izšel roman »Dobre knjige« za mesec april. Nekateri naročniki so ga že dobili, drugi ga bodo te dni. Oni, ki sami hodijo po knjige, naj si ga vzamejo v naši upravi v Narodni tiskarni. V podrobni prodaji se dobi tudi novi roman v vseh knjigarnah.
»Dobra knjiga« je prinesla za ta mesec prvi del svetovno znanega Bromfieldovega romana iz sodobne Indije

»PRISLO JE DEZEJVJE«

V romanu nas pisatelj seznanja z indijsko državo Rančipurjem, ki se duši v vročini strahnega indijskega poletja. Tam je le malo Evropevcov, nekaj misijonarjev, nekaj ljudi, ki se udejstvujejo v bolnišnici in v solah, in nekaj uradnikov in častnikov, vsi ti pa se kar izgube med množico Indijcev, ki se silno razlikujejo drug od drugega po verovanju in kulturi. In kmalu se uživamo v vsa stremeljeva sodobne Indije, v neskončno raznolikost indijskega življenja, ki je bohotno in okrutno kakor narava v Indiji. Iz tega veličastnega okvirja pa izstopajo glavne osebe romana v čudoviti igri pisateljeve domišljije: moderni Indijec kirurg Safka okrutus in lepa maharani stari maharadža s svojo globoko vero v indijsko bodočnost. Tom Ransome, človek, ki se ne znajde v svojem brezdelju lord Heston,

OPERA

Nedelja, 25. aprila, ob 18: Thais. Izven. Cene od 28 Lir navzdol.
Ponedeljek, 26. aprila, ob 18: Zemlja smehljaja. Opereta. Izven. Cene od 28 Lir navzdol.
Torek, 27. aprila, ob 18: Carmen. Izven. Gostovanje tenorista Jos. Gostiča. Cene od 40 Lir navzdol.

Gostovanje Josipa Gostiča v »Carmen«. V torek 27. t. m. bo pel Gostič don Joseja v »Carmen«. Pevsko in igralsko je ta njegova stvaritev še od njegovih prejšnjih nastopov v najlepšem spominu. Pomovna gostovanja Gostiča v inozemstvu, predvsem na dunajski Državni Operi pa pričajo o njegovi umetniški rasti; zato bo njegov nastop po daljšem času tembolj dobrodošel in bo izpričal njegovih sloves, ki si ga je pridobil tudi v tujini. Njegovo gostovanje na odru, kjer je prišel in zrasel v umetnika, pa bo domač praznik, ki ga bomo znali ceniti. Njegova partnerica v naslovni vlogi Carmen bo Elza Karlovčeva.

Josip Gostič gostuje

Naš dolgoletni bivši član Opere, sedanjí tenorist zagrebškega Narodnega gledališča, Josip Gostič, bo gostoval v torek, 27. in četrtek, 29. t. m. Prvič bo pel don Joseja v operi »Carmen«, drugič pa »Trubadurja«. Kaj pomeni njegov nastop za vse, ki cenijo resnično odrsko kulturo in kultivirano petje, vemo, saj pričajo njegova gostovanja na prvih reprezentativnih zavodih, da prehaja Gostičovo ime polagoma v vrsto prvih zapadnoevropskih tenoristov. Njegova gostovanja na Kraljevi rimski Operi (z zagrebškimi ansambli), v Firenci in Benetkah, nastopi na dunajski Državni in bukareški Operi, pomenijo stopnje navzgor.

Kdor je kdaj slišal njegovega Wertherja, Don Joseja, Fausta, da ne naštevamo še nepregledne vrste Pinkertonov, kraljevičev v »Rusalki« in drugih likov iz opere literature, ki zahtevajo poleg pevskih in igralske dognanosti še čuta za čustvene vzpone in poglobljenost v najtišja doživlja človeške duše — ta ve, da ima Gostič isto dragoceno umetniško svojstvo, ki je dano le redkim izbrancem in ki jih dviga tako visoko nad druge tudi dobre, da sijane pevce: človečnost, srce. To je tišata najvišja in tako redka stopnja, na katero je dano stopiti le malo pevcev in ki nosijo potem res z vso upravičenostjo naslov: umetnik (v najplemenitejšem pomenu besede).

In če pravi Hamlet, da naj bo umetnik ogledalo svojega časa, potem to pomeni, da je ogledalo ne samo časa, ampak najlepših lastnosti okolja, v katerem je rasel in živel. To pomeni, da predstavlja sintezo (v človeškem in umetniškem pogledu) tega, kar leži v njegovem rodu najvrednejšega. In zato smemo biti na Gostiča ponosni, kajti njegova umetnost govori o človečnosti in srcu, govori toplo in sega v duše tujcem, ki ga poslušajo. In zdaj, ko se je vrnil za malo časa med nas s svojo čudovito pesnjico in bo pel svojim — naj zbudí s svojo zgovornostjo izraza tista srca, ki so se zakrknila ali v bolečini ali v sovraštvu in naj zbudí tiste zahte in poteptane vire, ki usihajo, naj zbudí človečnost in dobroto, ki sta dva izmed najvišjih ciljev, resnične umetnosti. In v tem znamenju — prisrčno dobrodošel!

Maša Slavčova.

Roman bo izšel v dveh delih, ki bosta skupaj obsegala nad 600 strani. Drugi del bodo naročniki dobili v začetku maja.
V podrobni prodaji velja broširana knjiga 13 Lir, vezana pa 28 Lir.
Po znanih cenah lahko dobí tudi prvi del »Dezevjac«, kdor se prijavi za naročnika »Dobre knjige«. Mesečna naročnina, ki jo onake ceni za eno knjigo, znaša za naročnike »Jutra« in »Slovenskega narodca« 10 Lir za broširano in 20 Lir za vezano izdajo, za ostale naročnike pa 11 Lir in 28 Lir.

Kronika

Srečne velikonočne praznike
želimo vsem svojim sotrudnikom,
naročnikom, čitateljem in oglaševalcem!

Prihodnja redna številka »Jutra« izide v torek zvečer, ponedeljsko »Jutra« pa na velikonočni ponedeljek popoldne.

»JUTRO«

Društvo ponesrečencev pri delu. Na pobudo Duceja se je pod okriljem fašistične stranke in ministrstva za korporacije osnovalo posebno društvo tistih, ki so postali invalidi zaradi raznih nesreč pri delu. Društvo je že sestavilo svoja pravila in bo začelo takoj poslovati.

Štirikrat ranjen pri letalskem napadu. Po odredbi Duceja so izročili Antonina Callia iz Palermo, ki je bil pri nekem letalskem napadu štirikrat ranjen, v zavod Gila. Zaradi sovražnega napada je fant oslepel.

Odhod italijanskih delavcev v Nemčijo. V ponedeljek 19. aprila je odrinilo iz Rima proti Nemčiji 200 italijanskih delavcev. Pred odhodom so se delavci zbrali v prostorih zveze fašističnih delavcev, kjer so pregledali njih potne dokumente ter jim dali vse potrebne napotke in nasvete. Nato je transport odrinil proti Nemčiji.

Stota bilanca Hranilnice v Triestu. Hranilnica v Triestu je pravkar obhajala stoletnico svojega obstoja. Stota bilanca je bila zaključena s čistim dobičkom dveh milijonov lir. Od te vsote je ravnateljstvo zavoda določilo 600.000 lir za doberdelne namene.

Nova cesta Salerno-Amalfi. Iz Rima poročajo, da proučujejo pristojne oblasti načrt nove nabrežne ceste od Salerno do Amalfija. Cesta bo rebila posebno tujskemu prometu.

Cene za goveje meso v škafah. Ministrstvo za poljedelstvo in gozdoje je določilo natančne cene za prodajo konzerviranega mesa. Teh cen se morajo držati vsi prodajalci mesnih konzerv, sicer zapadejo globi.

Dvakrat dvojčki, enkrat trojčki. Iz Verone poročajo, da je porodila kmetica Marija Sabaini v Forestiju trojčke moškega spola. Zena, kateri je danes 32 let, je že dvakrat prej rodila dvojčke moškega spola. Vsi otroci so krepki, živi in zdravi.

Stavil je 50 lir, zadel pa skoro četr milijona. Nekd mož iz Brescije je stavil v loteriji 50 lir na številke 7, 17 in 77. Zadel je terno, nakar mu je loterijska poslovalnica izplačala dobiček 212.500 lir. Mož bo imel prav prijetne velikonočne praznike.

Ruski pelikan ustrelen v okolici Ferrare. Lovec Francesco Pampolini je šel na lov v okolico Ferrare ter ugledal v zraku veliko letečo ptico. Pomeril je in ustrelil ogromnega pelikana, ki je priletel, kakor je povedal otroček na ptičje nogi, iz daljnih Rusije. Strokovnjaki sodijo, da je pelikan napravil pot več tisoč kilometrov.

Prikvaran denar je izgubil in spet dobil pajaz. 57-letni Nikolo Nerotto iz San Martina pri Castelnuovo se je preko običajnega časa pomudil v krčmi, kjer je našel tovariše kvartopitce. V družbi, ki je pridno metala karte, je mož imel srečo ter prigrabil večjo vsoto. Po igri je odšel domov prepričan, da nosi v žepu listino s 6000 lirami. Toda veliko je bilo njegovo razočaranje, ko se je naslednje jutro potipal po žepu, pa ni imel v njem več listnice. Ves potrt se je napotil proti gostilni, da bi povprašal po izgubljeni denarnici. Tam ga je sprejel tovarš iz za prejšnjega večera, ki mu je izročil listino z nedotaknjeno 6000 lirami.

Veliko za vsakogar sedaj in v bodoče je znanje strojepisja in stenografije! Novi poletni tečaj prične dne 4. maja. Pouk dopoldne, popoldne ali zvečer po želji obiskovalcev. Učnina zrna. Podrobne informacije in brezplačni prospekti na razpolago: Trgovsko učilišče »Christofor učni zavod«, Domobrankska 15.

Po desetih dneh najkneji trupli hribovlazcev. Carlo Laurin in Valter Frignani sta se podala pred tedni v planine v okolici Bielle. Ker ju ni bilo nazaj, so poslali za njima 30 reševalnih patrolj, ki so našle trupli po desetih dneh. Laurin in Frignani sta ležala mrtva na dnu nekega prepada, kamor sta padla iz višine 80 metrov. Trupla sta ležala 15 metrov narazen ter so ju prepeljali v Roazzo, kjer so oba ponesrečenca pokopali.

Pri volanu ga je zadela kap. Nekd trgovec iz Bologne se je te dni vrnil s potovanja. Na postaji je najel taksi ter naročil soferju, naj ga pelje domov. Medpotoma je opazil, da je sofer ne-

nadoma nagnil glavo. Streeel ga je, mencec, da ga je obšla slabost, toda sofer je ostal negiben. K sreči je trgovec sam ustavljal vozilo ter prijavil dogodek na najbližji policijski stražnici. Zdravnik je ugotovil, da je soferja zadela kap.

Ogenj v otroškem zavetišču. V otroškem zavetišču senatorija v Bormu, kjer leže otroci iz Brescije in Cremona, je te dni izbruhnil ogenj, ki je uničil streho poslopja. Škoda zaradi požara je precej velika, sreča pa je v tem, da ni bil od ognja poškodovan noben bolnik.

Mati rešila otroka iz plamenov. V cremosko bolnišnico so pripeljali 5-letnega fantička Guida Tedoldija in njegovo mater iz Bordolana. Fantiček se je opeknil pri domačem ognjišču in mati, ki mu je priskočila na pomoč, je dobila tudi sama opekline na desni roki, tako da je tudi ona morala ostati v bolnišnici.

Nesreča v planinah. 19-letni Amedeo Vettoratto iz Trenta, član Italijanskega alpinističnega društva je postal žrtev hribov Paganella. S svojim 24-letnim tovarišem Brunom Bertottijem se je spuščal po vrvi čez neko skalo, pri tem pa se je utrgala vrv in mladenič je padel v 300 m globok prepad, v katerem je oblezel z razbitimi udi.

Svinja je vrgla 16 mladičev. Avgustu Tartariju, posestniku v Poggio Renatico, je vrgla svinja 16 mladičev. Tartari je razdelil prašičke v dve skupini, drugače ne more mati zadostno nahraniti svojega naraščaja.

Smrten padec iz tramvaja. V strahu, da ga ne bi dohitel tramvajski kontrolor, je skočil te dni 13-letni Luigi Destri v Milano med vožnjo s tramvaja. Deček je bil namreč brez voznega listka. Skok je bil zanj usoden, kajti priletel je z glavo na kamen in se ubil.

Nesreča pri podjaranju drevesa. 28-letni kmet Giuseppe Tosocanini iz Liberozza Suzzi je podiral veliko drevo. Nenaodoma se je izpodsekano deblo nagnilo in drevo je zmečkalo Tosocaninja, da je na mestu izdihnil.

Stenografija je potrebna vsakomur! Novi poletni tečaj se prične 4. maja. Oddelek za začetnike in posebni nadaljevalni tečaj (debata in parlamentarna stenografija). Porabite svoj prosti čas, da se priučite spretnosti; trajne koristi. Posebni tečaji tudi za strojepisje. Strojepisje in stenografija sta najvažnejša praktična predmeta, potrebna v vsakem poklicu. Zahtevajte prospekt: Trgovsko učilišče »Christofor učni zavod«, Domobrankska 15.

IZ LJUBLJANE

Sporod glasbenih točk, ki jih bo igrala polkovna godba 52. pehotnega polka »Planinskih lovcev« v nedeljo, 25. aprila, ob 11.30 do 12.30 ob vhodu v tivolski park: 1. G. Verdi: Oberto grof di S. Bonifacio, simfonija. 2. P. Mascagni: Cavalleria Rusticana, fantazija. 3. Schubert: Serenada. 4. G. Verdi: Sila usode, fantazija. 5. G. Verdi: Velika koračnica iz »Aida«.

Nova grobova. V častitljivi starosti 95 let je v Hotedriški preminil posestnik in bivši župan g. Franc Albert. Za njim žalujejo sin Ivan, književnik, hčerka Ivanica in drugo sorodstvo. Na zadnji poti bodo rajnega spremili na velikonočno nedeljo popoldne na farno pokopališče sv. Janeza. V Ljubljani je umrla vdova po nadučitelju gospa Marija Sedlakova. Pokopali so jo na veliko soboto pri Sv. Križu. — Pokojnima naj bo ohranjen blag spomin, svojem pa izrekamo naše iskreno sožalje.

Nakaznice za kurivo, veljavne za leto dni, ki so stopile 1. t. m. v veljavo, dajo vsaki skrbni gospodinjini možnost, da si nabavi že sedaj doberšen del pripadajočega kuriva, katerega je določil Pokrajinski svet korporacij za posamezna domačinstva. Sedaj v vojnem času se je kurivo uvrstilo med najvažnejše življenjske potrebščine, kakor n. pr. maščobe, meso, moka in sladkor, ter je dolžnost vsake gospodinje, da si pravočasno preskrbi kurivo. Zato, gospodinje, ne odlašajte z nabavo! Gombač Lija, trg. s kurivom, Gledališka 14.

Pianist prof. Anton Trost in violinist prof. Jan Šlais, združena v Ljubljanski komorni duo, bosta izvajala v ponedeljek, 3. maja, komorni koncert, na katerega sporedno so sonate za klavir in violino naslednjih skladateljev: Tartini, Mozart, Votavka, Szymanowski. Na koncert dveh odličnih naših umetnikov opozarjamo že danes, predprodaja bo začela v sredo, dne 28. aprila, v Knjižarni Glasbene Matice.

ODVETNIK
DR. VIKTOR MAČEK
LJUBLJANA, DALMATINOVA ULICA 10
ZOPET REDNO OSEBNO POSLUJE

U— Mladi kipar Srečko Kotar je pred velikonočnimi prazniki izdelal nekaj prav originalne keramike, ki jo je razstavil v izložbi Obersnelove galerije. Posamezne keramike predstavljajo domače folklorne motive, na moč presrečno podane. Odlična keramika prekaša po svoji umetniški izdelavi tuje tovrstne izdelke ter se ljubliteljem domače keramične umetnosti nudi kot dekorativne plastike, posebno primerne za priložnostna darila.

U— Vodstvo na Vavpotčevju retrospektivni razstavi bo v ponedeljek, 26. aprila ob četrtno enajst.

U— Na prihodnjem koncertu, ki bo v torek, 27. aprila, bomo slišali komorno glasbo, ki jo bodo izvajali: Slavko Korosec (flavta), prof. Karel Jeraj (viola) in Stanko Prek (kitara). Danes nekaj besedi o zgodovini kitare, ki je eden najstarejših instrumentov in spada prav za prav v predzgodovinsko dobo. V raznih oblikah jo najdemo pri vseh starih narodih in Arabci so jo prenesli v Spanijo, kjer je postala narodni instrument. Isto velja za Italijo, Francijo in deloma tudi za Nemčijo, nordijske dežele in tudi za Rusijo, kjer je dobila 7 strun. V srednjem veku je bilo mnogo mojstrov, ki so z vso dovršenostjo obvladali ta instrument in napisali za kitaro ogromno število skladb najrazličnejših oblik. V začetku 19. stoletja je zanimanje popolnoma zaspalo, dokler se ni na novo vzbudilo v teku 80. let minolega stoletja in našlo novo središče v Münchenu, in to predvsem za koncertno igro. Danes se goji kitara kot koncertni instrument, ki ima polno stare in nove literature. V torek bomo slišali dela treh kitarskih mojstrov, in sicer: Italijana Molina, Nemca Calla in Čeha Matejke. Predprodaja vstopnic za ta koncert v Knjižarni Glasbene Matice.

U— V Obersnelovi galeriji razstavljen deli slikarja Rika Debenjaka bodo na ogled le še preko praznikov. Dela tega mladega slovenskega slikarja zbuja splošno pozornost tako po načinu izražanja kakor tudi po izbranih motivih. Posebno lep je Debenjakova zbirka grafik, med njimi več odličnih risb aktov in glav. Kdor si želi ogledati, naj pohiti za praznike.

U— Nedeljsko zdravniško dežurno službo bo od sobote od 20. ure do ponedeljka do 8. ure zjutraj opravljala mestna zdravnica dr. Zitko Jožica, Ljubljana, Pleteršnikova ulica 13.

U— Velikonočni pozdrav slepih otrok. Iz zavoda za slepe otroke v Kočevju smo prejeli čestitke tamošnjih gojencev za velikonočne praznike, ki jih pošiljajo svojim dobrotnikom, pa tudi vsem ljudem dobrega srca.

U— Interesenti za nakup Vavpotčevin slik in risb izvedo pri razstavi blagajni v Jak. paviljonu, katere dela so napredje. Ker je bila umetnikova zapuščina precej bogata, je večja izbira je v risbah in akvarelnih osnutkih, ki tudi morejo, primerno ukvirjene, dobro zastopati v naših domovih pokojnikovo umetnost.

U— Koncert slovenskega tenorista Miloša Brišnika, ki bo v petek, 30. aprila, ob 19 v veliki filharmonični dvorani, bo imel naslednji spored: v prvem delu bo zapel odlični naš pevec vrsto samospevov iz domače, kakor tudi iz tujih literatur, ki so uvrščeni v dve skupini. Prvi nastop vsebuje: Milottijev samospev »Ubogim mornar«, Hoffmeisterov »Narcisov cvet«, Kerkovo »Izkušnja« in Lajovčev »Iskal sem svojih mladih dni«. — Drugi nastop vsebuje »Skerjančev »Vizijo«, sledi Billijev »Čriček prepeva«, Griegov »Eros« in konča s Sprossovim samospevom »Včeraj in danes«. Po odmoru sledi drugi del koncerta, ki prinaša same arije, prav tako v dveh nastopih, in sicer: najprej arijo iz Händlovske oratorija »Mesija«, nato Mozartovo arijo Don Ottavija iz opere »Don Juan« ter znamenite Sanje iz Massenetove opere »Manon«. Naslednji nastop pa Čajkovskega arijo Lenskoga iz opere »Evegnij Onjegin«, arijo iz Gounodove opere »Faust« in k sklepu arijo grofa Almavive iz Rossinijevga »Seviljskega brivca«. Velik obsežen koncertni spored, kakor si ga more postaviti le pevec, ki ima vse tehnično znanje in tudi glas, da izvede tako težko nalogo. Na prvi koncert slovenskega tenorista Brišnika v naši sredi opozarjamo. Pri klavirju bo spremljala pevca pianistka Silva Hrašovec. — Predprodaja vstopnic v Knjižarni Glasbene Matice.

U— Instrukcije — Novi (Turjaški) trg 5, III. nadst. Dijakom vseh šol, za vse razrede in predmete dajejo uspešno pripravo za šolo strokovnjaki za matematiko, kemijo, latinščino in sploh jezike po dve uri dnevno — dopoldne ali popoldne — za zmeren honorar (2—4 lire). Priprava za razredne in privatne izpite na vseh šolah. Prijave dnevno od 8 do 12 in od 14 do 16: Novi (Turjaški) trg 5, III. Instrukcije.

U— Da obvažujete vaše krznenne plašče in ostalo kožuhalno pred mojhi, jih prinesite čez poletje v srambo in popravit. »Kožuhalna« Danilo Predalič, Ljubljana, Sv. Petra cesta 18.

Lanišče in laneno predivo

po naivših dnevnih cenah
kupi ali zamenja za vrvarske
in tkalske izdelke tovarna

MOTVOZ IN PLATNO d. d.

GROSUPLJE

Lanišče in predivo pošlite po železnici v Grosuplje na naš naslov

U— Opozorilo: Specialna delavnica za precizna popravila pisalnih in računskih strojev je Everest servis, Prešernova 41. Popravila izvršuje hitro in po zmernih cenah.

U— Zadruga »Napredni tisk« vabi na redno letno skupščino, ki bo v torek, dne 11. maja ob 16.30 v poslopu Narodne tiskarne.

U— Novi jezikovni tečaji italijanščine, nemščine, angleščine in francoščine se bodo pričeli dne 10. maja. Zato vabimo, da se prijavite čimprej, ker se bodo tečaji mogli vršiti le ob zadostnem številu prijaviteljev. Tečaji so oblastveno dovoljeni. Honorar zmeren. Vpisovanje dnevno od 8 do 12 in od 14 do 16. Korepetitorij, Mestni trg 17, I.

• CVETJE, VENCI, ARANŽMAJI — • ROŽAR — CVETLICARNA

U— Maturantom gimnazije sporočamo, da bomo v začetku maja pričeli tečaj, v katerih se bo temeljito poučevala in predelala vsa učna snov, ki je potrebna za višje in nižje tečajne izpite. Poučevali bodo profesorji. Javite se pravočasno in ne zamudite ugodne prilike! Vpisovanje dnevno od 8 do 12 in od 14 do 16. Korepetitorij, Mestni trg 17, I.

U— Najbolja popravila hitro, strokovno in poceni Everest servis, Prešernova 44.

U— Dijaki in dijakinje raznih zavodov, zlasti tisti, ki letos ne obiskujejo šole, imajo priliko priditi se strojepisja ali stenografije. Novi poletni tečaj prične dne 4. maja. Eno-, dvo- in trimesečni strojepisni tečaji! Začetni in nadaljevalni stenografski tečaji! Pouk dopoldne ali popoldne po želji obiskovalcev. Pojasnila in prospekte daje: Trgovsko učilišče »Christofor učni zavod«, Domobrankska 15.

U— Strojepisni tečaj in posebni stenografski novi eno-, dvo- in trimesečni dnevni in večerni, se prične 4. maja. Specialna strojepisna šola: največja moderna strojepisnica, raznovrstni pisalni stroji. Pouk dopoldne, popoldne ali zvečer po želji obiskovalcev. Učnina zrna. Pojasnila in prijave dnevno: Trgovsko učilišče »Christofor učni zavod«, Domobrankska 15.

U— Strokovno popravilo vašega gramofona bo izvršeno v kratkem času in za mal denar le v specialni delavni ci Everest servis — Prešernova ul. 44.

U— Nakaznice za obrtniške petroleje in bencin. Obrtniki, ki potrebujejo bencin in petrolej, naj dvignjo nakaznice pri Pokrajinskem svetu korporacij, Beethovnova ulica 10, po naslednjem redu: od 1. do 3. maja mizarji, knjigovodi, slikarji, urarji, graverji in optiki; od 3. do 5. mehaniki, ključavničarji, kleparji, steklarji in električniki; od 5. do 7. krojači, modistke in krznarji. Skupno prošnjo za nakazilo je vložil Odsek za obrtniško. Kdor ne dvigne nakazila do določenega roka, mu ista zapade in se bo izdala strankam, ki potrebujejo večjo količino. Navedeni roki veljajo tudi za vse bodoče mesece v tem letu in se ne bodo več objavljali.

U— Nesreče. V ljubljansko bolnišnico so sprejeli spet nekaj ponesrečencev. S poškodovano glavo je iskal zdravniške pomoči 7-letni sin železničarja Josip Marego iz Ljubljane, ki mu je nekdo vrgel v glavo kamen. — Padajoče drevo je pokopalo pod seboj 18-letnega posestnikovega sina Teodorja Hribarja iz Velike Loke in ga občutno poškodovalo. — Po stopnicah je padel in se potolkel po obrazu 4-letni sin železniškega poduradnika Marjan Rakar iz

Ljubljane. — Z voza je padla in si zlomila desno nogo 24-letna posestnica Kranjčeva Katja iz Cerknice. — Levo nogo si je zlomil 59-letni občinski ubohec Franc Gruš iz Polja. — 36-letna zasebnica Pavla Mercinova iz Ljubljane pa se je vsekala v desnico.

Spodnja Štajerska

Vesel obisk v brežiški bolnišnici. Na Hitlerjev rojstni dan so v brežiški bolnišnici dekleta s petem razveševalca bolnike. Na vsako posteljo so položili pramladno cvetlico. Bolniki so bili mladi in pomladni pozdrav iskreno hvaležni.

Nesreče. — Pri sekanju drv si je poškodoval desno oko 52-letni posestnik Ivan Korochitz iz Samarke pri Ptuj. 19-letni pomočnik delavec Karel Košec, zaposlen pri neki mariborski tvrdki, je po nesreči padel pod avtomobil, pri čemer si je zlomil obe roki in si poškodoval levo oko. Ponesrečenca so prepeljali v mariborsko bolnišnico. Franc Tratnšek iz Ponikve je tako nesrečno palel s kolesa, da so ga morali s hudimi poškodbami pripeljati v celjsko bolnišnico. Iz Bukovja so pripeljali v bolnišnico hudo opečene Jožefa Semernika, Rudolfa Podviška, Franca Lesičovška in Franca Pirnata. 58-letna Franciška Prislanova iz okolice Polzele je padla z dva metra visokega hodnika ter si zlomila nogo in rebro. Pri oranju so se splesili konji kmečkemu sinu Francu Mlačniku iz Luč. Plug je šel čez fanta in mu prizadel hude poškodbe po vsem telesu.

Iz Hrvatske

Trgovci pri Poglavniku. Po gospodarski konferenci, o kateri smo že poročali, je Poglavniki sprejel zastopstvo trgovcev. Predsednik Trgovske zbornice v Zagrebu Josip Mance ga je pozdravil v imenu vseh trgovcev in se mu zahvalil za skrb, ki jo posveča hrvatskemu narodu in gospodarstvu posebej. V svojem odgovoru na pozdrav je Poglavniki z najostrejšimi besedami obsodil zakonito trgovino in med drugim dejal, da prositi trgovce kot stan, organizacijo in posameznike, da ne bodo samo preprečevali, ampak z vsemi močmi delali za to, da se izkorenini in uniči vsaka protizakonita trgovina.

Odlikovani vojaki. Pretekli torek so bila v karlovaški vojašnici izročena odlikovanja vojakom, ki so se izkazali v borbah proti odmetnikom. Zbrane je nagovoril polkovnik Ivica Tomašević in izrekel priznanje za hrabrost vsaj stotinj. Odlikovani so bili z železnim križem 4. stopnje poročnik Andrija Vukelič, z bronasto kolajno pa dva vojnika in dva vojaka.

Bolgarski šahisti v Zagrebu. Za velikonočne praznike bodo hrvatski šahisti pozdravili v Zagrebu svoje bolgarske tovariše, ki se bodo srečali s predstavnik hrvatskih šahistov pri šahovski tekmi. Bolgari prihajajo v močni postavi in je zato težko naprej napovedovati, kakšen bo izid tekme.

Izšel je nov časopis »Život za Hrvatsko«. Te dni je izšla iz tiska prva številka novega ustaškega časopisa pod naslovom »Život za Hrvatsko«. Izdaja ga ustaški štab za mesto Zagreb. List bo služil kot glasilo ustaškega štaba in bo vseboval poleg službenih obvestil tudi vsa sodobna kulturno-politična vprašanja.

A. ALEXANDEER: 25

POZABLJENI NAPEV

ROMAN

Vse svoje premoženje, odštevši zgoraj navedene vsote, zapuščam tistemu izmed vseh, ki sem jim že volil kak znesek, komur se bo posrečilo odkriti mojega morilca in ga spraviti pravici v roke. Ako bi bila aretacija zasluga dveh ali treh upravičencev hkratu, se mora moje premoženje razdeliti mednje po enakih delih.

Razen že navedenih oseb ne more nihče uveljaviti kakih pravic do mojega imetja, niti tedaj ne, če bi mu uspelo položiti roko na morilca. V tem primeru naj se izplača dotičniku nagrada 50.000 dolarjev in nič več. Izjema pa je zasebni detektiv Gerard Huntington, moj svetovalec in prijatelj, ki postane moj glavni dedič, če se mu posreči izslediti morilca in ga spraviti pravici v roke.

Ako bi se ta moja poslednja volja s katere koli strani izpodbijala, češ da je čudaška, in bi imelo izpodbijanje uspeh, določam, da se vse moje premoženje po enakih delih razdeli med desetorico zavetnih za onemoglo in neozdravljivo, navedenih v priloženem spisku. Isto se zgodi z mojim premože-

njem, ako se ne bi nihče izmed upravičencev podvrnil obveznostim, ki jih nalaga ta oporoka.

Notar je bil že končal čitanje, v dvorani pa je še vedno vse molčalo. Zadrževal določbe so bile dosegle svoj namen: če bi bil tudi kdo pomislil na to, da bi se uprj oporoki ali jo izpodbijal, in bi bilo v začetnih odstavkih moči najti podlago za sodni postopek, ki naj bi dokazal oporočnikovo nerazsodnost, je zadnji odstavek vendar jemal vsakemu sodniku možnost, razglasiti oporoko za neveljavno.

Gospa Isacic je prva pretrgala molk. »Pejdiva, Wilbur,« je veličastno dejala »Zmerom sem ti pravila, da postaneš glavni dedič po stricu Fredericku; za tvoje nadarjenost bo igrača odkriti morilca.«

Homerski smeh, v katerega je planil Wubbels, je bil nalezljiv; še notar se je drobno namuznil, ko je pobiral listine in jih spravil v aktovko.

Naslednji dan so dopoldanske izdaje vseh dnevnikov v celoti priobčevale besedilo čudaške oporoke ter mu dodajale obširne komentarje, v katerih se tehtale in reševale možnosti, ki ostanejo posameznim rodbinskim članom, da si zagotovijo dedičino. Vsi listi so enodušno priznavali, da ima največ upanja detektiv Huntington, kolikor namreč naloga, ki mu je določil pokojnik, sovpadla z njegovimi poklicnimi posli. Nekateri listi so dobro ocenjevali tudi položaj generalnega ravnatelja Wubbelsa, ki je imel mnogo zvez in zaslobe, ter mladega, prekipevaločega Leroya, čeprav le-tega niso

postavljali v isto vrsto z onima dvema. Izmed ostalih dedičev ni nihče nikogar omenjal.

»Daily News« je bil edini list, ki ni zapravljal časa s horoskopi o upih posameznih kandidatov; bil pa je tudi edini, ki je z naslednjo kaj primerno opombo namigoval na neko drugo velevažno podrobnost:

»Ali ni čudno, da človek, kakršen je bil Manhattan, ne najde za shranilo svojega desetmilijonskega premoženja nič primernejšega kakor varnostni predal pri majhni, skoraj zakotni banki Abrahama Rubinsteina? Zakaj se ni rajši obrnil do ene izmed velikih sodobnih bank, ki njih podzemeljske srambe kljubujejo tudi najmočnejšim razstrelivom?

Menda se ne motimo, če vidimo za tem čudnim ravnanjem starega ljudomrčca prav poseben nagib; nikakor ni izključeno, da bomo priče jako zanimivih dogodkov, preden bo to, kar danes imenujemo »Manhattanovo zadevo«, končano.

Človeku se res vsiljuje vprašanje: ali je bilo vse to oporočnikovo namen? In če je bilo, kaj ga je napotilo k takemu ravnanju?

18. POGlavJE

Nekaj dni pozneje, ob desetih zvečer, jo je Dora naglo ubirala po dvaindesetdeseti cesti vodnega mesta. Previdno se je ozrla, preden je stopila skozi tesna vrata, in vsa presenečena je obstala, ko je zagledala Huntingtona pred seboj. Oba sta bila videti kaj malo navdušena nad svojim srečanjem,

a detektiv je hitro zatajil razočaranje, medtem ko je Dora zardela kakor mak.

»Kako se imate, gospod Huntington?« je skoraj nerodno vprašala, trudec se, da bi kazala neprisljčen obraz. »Ste šli tudi vi malce na izprehod, ali pa ste nemara morilcu že za petami?«

Detektiv se je nasmešnil.

»Morebiti je neprevidno, da vam pokažem svoje karte. Ker sem si pa v svesti, da igram pravilno, vam lahko zaupam nekaj: izmed vseh Manhattanovih sorodnikov, vteviš vas ni niti enega, ki bi mogel upati, da izslediš morilca.«

»Seveda!« je z nasmeškom vzkljknila Dora. »Kot poklicni detektiv ne morete dopustiti, da bi naveden človek uspel. Kdo drug naj prime zločinca, ako ne vi? Tako je, pa konec!«

»Baš tako: jaz ali pa...« Huntington je pomolčal, kakor da se obotavlja.

»Ali pa kdo?«

»Ali pa nihče!« je suho dokončal detektiv. Dekle je molčalo in napeto strmelo vanj.

»In če je morilec Wilkins,« je Huntington z mrkim obrazom dodal, »tedaj ga ne izslediš nihče... niti jaz ne.«

»Wilkins?« je presenečeno vprašala. »Res mislite, da je bil on?«

»Govorite tiho!« jo je opomnil. »Tega imena ne smete glasno izgovarjati na ulici. Mož, ki se tako piše, ima povsod ušesa.«

Mladenka se je zamislila. Drug večer drugega sta molče korakala dalje, dokler ni Dora vprašala:

Obrambni svet pred 200 leti v Ljubljani

in zgodovinski dogodki v zvezi s tem svetom — Avstrija tedaj še ni imela mornarice

Nedavno smo kratko orisali zgodovinske dogodke v zvezi z avstrijsko nasledstveno vojno pred 200 leti — v časih Marije Terezije. Zdaj pa naj še povejmo, zakaj je bil tedaj ustanovljen v Ljubljani obrambni svet in kakšne so bile njegove naloge.

Sosedi Avstrije na jugu

V tistih časih je bila Italija razdeljena na oblast monarhij Bourbonov, habsburško lotariške in savojske hiše, razen tega pa še na beneško republiko in cerkveno državo. Beneška republika in cerkvena država sta bili nevtralni v avstrijski nasilni vojni. Bourboni so pa bili očiti nasprotniki Habsburžanov. Karel III. Neapeljski je bil že v začetku vojne l. 1741 v toeni zvezi s Španijo, ki je kakor Francoska poslala svoje čete na Donavo in v Severno in Srednjo Italijo. Sardinija je prevzela le vlogo opazovalca in od te strani se Avstriji ni bilo treba bati napada. Avstrijski feldmaršal Traun, ki je imel poveljstvo v Italiji, se imel opravka samo s Španci in Napolitanci. Novembra l. 1741 so prispeli španske prevozne ladje neovirano skozi blokad Angležev, ki so bili zavzevali Habsburžanov, do italijanskega obrežja in čete so se izkrcale pri Portolongone, Orbetello in S. Stefanu. V začetku decembra je prevzel poveljstvo nad temi četami montemarski vojvoda, ki se je že prejnjše čase srečno vojskoval z Avstriji. Avstrija se je pa morala bati še napada Napolitanecv po morju, na obali Adriatika, kolikor je bilo tedaj obrežja pod avstrijsko oblastjo.

Avstrijska morskala obala

V avstrijski posesti je bila tedaj sorazmerno kratka obala, vendar je ni bilo tako lahko zaščititi, ker je bila razdeljena na več dežel. Od kvarnerskega zaliva do Fiume je tedaj avstrijska obala spadala pod hrvatsko kraljestvo. Mesti sami na sebi, Trieste in Fiume, sta imeli posebno oblast, kjer so zapovedovali mestni glavarji. Ob obali ni bilo nebehil vojaških obrambnih naprav. Težko nalogo je imel zapovednik Triesta grof Herberstein; ker mu je pa še bila prepovedana obramba mesta, se je tudi obrnil na vladno s svetilnimi predlogi, kaj bi bilo treba ukreniti. V pristaniških mestih ne le, da ni bilo utrdb, temveč niso imeli niti orožja in ne streliva, pa tudi ne vojaštva. Herberstein je skušal dopovedati avstrijskim oblastnikom, da je obramba obale spriču tako žalostnih razmer skoraj nemogoča. Vendar je Herberstein že decembra predlagal, kaj bi bilo treba nujno ukreniti. Med drugim je tudi predlagal sklicanje posebnega obrambnega sveta v Ljubljani. V svetu god načelstvom deželnega glavarja bi naj bil zastopani zastopniki obalnih mest. Razen tega je bila Herbersteinova »zasluga«, da so se širile v Avstriji pogosto petirane vesti o sovražnih namelih in napadih na avstrijsko obalo napolitanске flote. Te vesti so vladno vzmernajale še celo bolj kakor zastopnika Kranjske na graški konferenci. Če bi se vojna začela ob obali, bi bila Kranjska neopredno ogrožena. Vzmernajajoče vesti niso hotele utihniti. Kranjski deželni stanovni so hoteli v resno vojno nevarnost, lada je pa kljub temu zapovedala že decembra l. 1741 obrambne ukrepe. Po teh ukrepih bi naj poslali na obalo 350 stotov smotnika, k čemer bi tudi Ljubljani precej prispevala, razen tega bi morale odrediti k morju slavoskne obmejne čete, ki so štete 2400 mož. Te čete so prispelle v resnici že januarja l. 1742 v Brečice, kjer so pa dobile drugo povelje, da morajo odrediti v Severno Italijo ter se pridružiti vojski feldmaršala Trauna.

Predlog za ustanovitev mornarice

Obramba obale je bila tem težja, ker Avstrija tedaj ni imela na morju niti najmanjše mornarice. Ob morju ni imela niti mornarjev. Herberstein je med drugim

predlagal tudi ustanovitev male obrežne mornarice, namreč, da bi naredili ladnje »galotee«, za kar je bil dovolj lesa, mornarje bi dobili iz Peterovgradina, kjer je bilo tedaj nekaj prejšnje čase tja preeslejenih pomorščakov iz Trieste. Herberstein se je zavedal, da bi takšna mornarica ne mogla braniti obale, vendar bi pa lahko precej pomagal k obrambi skupno z balniimi obrambnimi napravami.

Sklicanje ljubljanskega sveta

Medtem ko je vladna pazljivo zasledovala dogodke na jugu ter kazala veliko zanimanje tudi za Herbersteinove predloge, so se pečali z vprašanji obalne obrambe tudi na graški konferenci, toda le birokratično, tako da niso sklenili nič konkretnega ter so le predajali poročila in predloge vlad. Vlada je zaradi tega mislila, da bi bilo res bolje sklicati posebni obrambni svet v Ljubljani, kjer bi bile zastopane neposredno pradede dežele, ki bi morale pokazati mnogo več živega zanimanja za obrambo na jugu. Izdala je 3. marca l. 1742 odlok, da mora kranjski deželni glavar (grof Saurau) takoj sklicati svet v Ljubljani za primorske dežele. Predsednik sveta je bil kranjski deželni glavar, člani so pa bili zastopniki primorskih dežel in mest. Prva seja ljubljanskega sveta je bila 2. aprila l. 1742. Na tej seji je bilo treba izvoliti vojaškega strokovnjaka, častnika, kar je pa bila zelo težka naloga, ker je višjih sposobnih častnikov primanjkovalo, zato je pa tudi vladna prepustila to nalogo svetu. Svet je sicer predlagal celo vrsto upo-

kojenih zaaluznih generalov, a nbeeden izmed njih ni bil primeren, da prevzame tako odgovorno nalogo, kajti nekateri se bili že tako stari, da niso mogli niti več z jezdit konja. Končno so izbrlo vojaškega strokovnjaka zopet prepustili vladi.

Dela so se lotili brez vne

Zgodovinar pravi, da se je obrambni svet lotil svojega dela brez vsake vne. Iz listin je razvidno, da se je svet skušal otresti čim bolj odgovornosti ter odriniti kolikor največ dela graški konferenci. Na štirih sestankih 2., 3. in 4. aprila niso storiili nič drugega, kakor da so poslušali poročila in predloge zastopnikov obalnih mest ter da so se posamezni deželni zastopniki »zavarovali« proti odobritvi nezmoqljivih izdatkov njihovih dežel. Do stvarne razprave ni moglo priti že zaradi tega, ker svet ni imel vojaškega strokovnjaka. Svet se je tako omejil na sprejemanje poročil in predlogov zastopnikov obalnih mest in njih odpošiljanje vladi. Na podlagi poročil in predlogov je svet končno predlagal odnosno poročal vladi: O obalnih utrdbah svet ne more soditi, ker je to povsem vojaška zadeva; pripominjalo le, da bi pri utrjevanju ne dajali prednosti cenenosti, temveč trdnosti. Načrt Herbersteina se znatno razlikuje od drugih prejšnjih načrtov, kar je treba upoštevati s primerno previdnostjo. Če bi že prišlo do izpolnitve utrdb, bi bilo treba tudi ob pravem času poslati na obalo topove. Iz Karlova poslanih 5 topov nikakor ni dovolj. Za oborožitev prebivalstva

v zaledju primanjkuje pušk in hladnega orožja; orožje je treba vzeti, kjer koli ga najdemo. V deželno knežjih orožarnah je zdaj dovolj orožja in streliva, zato pa naj vlada izda odlok, da ju razdele, ne le za izpolnitev obalne obrambe, temveč tudi za oborožitev deželne brambe. Kranjski deželni stanovi so izjavili, da so pripravljeni prispevati 30.000 gld.; Trieste prispeva 3.000 gld. in razen tega do po 25 mož za dela na okopih. Druge pokrajine in Fiume so pa pripravljene prispevati 33.000 gld. Tako bi vlada lahko takoj poslala vojaškega poveljnika na obalo.

Ljubljanski svet razpuščen v avgustu

Ko je ljubljanski svet poslal to poročilo cesarski vladi, so njegovi delavci mislili, da so opravili svojo nalogo, pa so se razšli. Nastopil je popoln zastoj. Potem je pa začel drezati pri vladi zastopnik Fiume ter ji poročal o zelo žalostnih obrambnih napravah, ki so skoraj povsem razpadle, kolikor jih je sploh kdaj bilo. To drezanje je pomagalo, da je vlada 28. maja izdala odlok, naj ljubljanski svet preskrbi takoj sredstva za nujno zaščito Fiume. Zaradi ponovnih vzemirajočih vesti je bil 6. julija zopet sklican ljubljanski svet, ki se ga pa ni udeležil zastopnik Gorizije. Svet tudi posej ni ukrenil nič pomembnega in 31. avgusta 1742 ga je vlada razpuštila.

Slabe izkušnje centralne vlade z deželnimi stanovni med nasledstveno vojno so bile najbrž eden glavnih razlogov za pomembne reforme državne uprave v 18. st., v dobi Marije Terezije. Po teh reformah je skoraj vsa oblast prešla na centralno vlado in delokrog deželnih vlad se je zelo skrčil.

859 milijonov za rumunizacijo

Glavni nosilec rumunizacije, trgovine in industrije je rumunski Kreditni zavod v Bukarešti, ki daje kredite za izgradnjo rumunskega gospodarstva. Do 31. decembra lani je prejel 2226 prošenj za kredit v skupnem znesku 3.766.932.840 lej. Na industrijska podjetja je odpadlo 473 prošenj za 1.927.425.000 lej, na trgovska podjetja pa 1753 prošenj za 1 milijardo 839.507.840 lej. Ugodno je bilo rešiti 628 prošenj za 859.020.000 lej, in sicer 99 prošenj za 364.470.000 lej za industrijska in 529 prošenj za 494.550.000 lej za trgovska podjetja. Za rumunizacijo je bilo v celoti odobreni 849.020.000 lej.

Dovoljeni krediti so bili razdeljeni po pokrajinah takole: 52 industrijskih kreditov za 215.407.000 in 171 trgovskih kreditov za 262 milijonov 565.000 lej na Munteno, 15 industrijskih podjetij za 25.350.000 lej in 121 trgovskih kreditov za 61.055.000 lej na Moldavo, 2 industrijska kredita za 11.000.000 in 9 trgovskih kreditov za 4.900.000 lej na Dobružo, 13 industrijskih kreditov za 38.900.000 lej in 38 trgovskih kreditov za 35.650.000 lej na Sedmograsko, 3 industrijski krediti za 8.700.000 lej in 51 trgovskih kreditov za 66.940.000 lej na Banat, 10 industrijskih kreditov za 61 milijonov 150.000 in 94 trgovskih kreditov za 49 milijonov 940.000 lej na Bukovino in 4 industrijski krediti za 3.900.000 ter 94 trgovskih kreditov za 49.940.000 le na Besarabijo.

Z veliko verjetnostjo dokazano očetovstvo

Da je zdaj mogoče dokazati očetovstvo, če gre za vprašanje vzdrževanja in če toženec očetovstvo zanika, je dokazala obravnava pred kazenskim sodiščem v Koblenzu. Toženec je očetovstvo zanikal in podprl to tudi s prisego. Sodišče je poklicalo dednobiološkega izvedenca, ki je prišel po temeljiti preiskavi do zaključka, da ima otrok celo vrsto znamenj in lastnosti, ki kažejo, da je njegov oče res toženec. Na podlagi točne preiskave je izvedenec izjavil, da lahko z veliko verjetnostjo trdi, da je toženec otrokov oče. Na podlagi te izjave se je sodišče prepričalo, da je toženec krivo prisegel in zato ga je obsodilo še na poldrugo leto težke ječe.

Kmečki dolgovi v Bački

Po prvi svetovni vojni so bili urejeni kmečki dolgovi v Bački tako, da je popustil vsak deželni zavod od svojih terjatev 25%. Za 25% je dobil vsak upnik državne obligacije, dočim je nadaljnjih 25% prevzela agrarna banka. Med balkansko vojno so se pa zadolžnice in drugi papirji v zvezi s kmečnimi dolgi izgubili. Madžarski deželni kmetijski kreditni zavod, ki mu je bila poverjena ureditev kmečkih dolgov, ni torej našel nobene podlage. Treba je bilo vse podatke znova zbrati. To delo pa je zelo težko in zamudno. Zato je bila sprožena misel, da bi poverili to delo krajevnim demokratskim zavodom. Ti imajo originalne dokumente o kmečkih dolgovi, tako da bo mogoče zbrati potrebne podatke hitreje in točneje. To ne bo koristno samo za madžarsko državo, temveč tudi za v poštev prihajajoče kmete, ki bodo lahko obnovili svoje stare stike z demokratskimi zavodi.

Dober lov argentinske policije

Na svojevredni način je argentinska policija na mah zasacila in aretirala nad 100 najnevarnejših cestnih roparjev. Le ti so pridreli v bližini Buenos Airesa na nek farmi dobrodelno svečanost v korist nekega zloglasnega argentinskega bandita, znanega pod vzdevkom »kmetič«. Mož je leta 1935, pobegnil iz kazalnice v La Plati in oblasti ga še niso izsledile. Policija je pravočasno zvedela za prireditev. Okolila je farmo in polovila vse udeležence.

Za smeh

NIČ NOVEGA

— No, kako se kaj počutiš, odkar si omožena? Ali se je življenje zelo izpremenilo?
— Kaj bi se izpremenilo! Pred poroko sem vsak večer čakala do polnoči, da je Janez odšel, zdaj pa čakam vsako noč, da se vrne.

MODRO POJASNILO

»Zakaj pa ste, grof, v svoji oporoki zapustili starim slugam manj nego mladim?«
»Zato, ker mladi se niso mogli toliko nakrasti, kakor stari.«

PRI VEDEZEVALKI

— Vaš bodoči mož bo visoke postave, črnil las in zelo bogat ...
— To me zelo veseli. Ali bi mi pa mogli še svetovati, kako bi se odkrivala svojega sedanjega moža?

ZA HRBTOM OBLJUBE

Oče trdo prime sinka: — Ali si ti pojedel orehe? Če boš priznal, ne boš kaznovan.

— Da, očka,
— S čim si jih pa tolkel?
— S tvojto žepno uro.

PRI ZDRAVNIKU

»Gospod doktor, ali je res, da oženjeni možki delj žive kakor neoženjeni?«
»Priatelj, da vam povem po pravici: oženjenji se samo zdi, da živj delj, kakor neoženjeni.«

PRI POTUJOČEM GLEDALIŠČU

Blagajnik: »Gospod ravnatelj, ali ne bi bilo primerno, da odpovemo predstavo in vrnemo ljudem denar? Za deseterico poslušalcev se pač ne splača imeti predstave.«

Gledališki ravnatelj: »Popočinoma se strinjaj z vašim predlogom, samo stvar bo nekoliko nerodna, ker ima ta deseterica, ki čaka na predstavo, brezplačne vstopnice.«

IZ SPIRITISTIČNEGA SVETA

»Ali že veste, da se je včeraj na naši seji pokazal Beethoven?«
»Nu, kaj pa je povedal?«
»Prosil je mojo ženo, naj vendar neha igrati njegove sonate.«

V GOSTILNI

»Gospod natakar, počajni mi vam moram, da ne morem plačati računa, ker nimam niti stotinke v žepu.«
»Tako? Počakajte, tako pokličem stražnika!«
»Pa vendar ne mislite, da bo stražnik plačal račun namesto mene?«

Nastopi meščanskega zbora

„Parade“ oboroženih Ljubljančanov v prejšnjih stoletjih

Nedavno smo poročali, da je minilo 150 let, odkar je bil ustanovljen v Ljubljani pravih meščanski pehotni zbor ali »meščanska garda«. Sprevideli smo pa, da je mesto imelo že prejšnje čase svojo brambo, o čemer najdemo poročila v listinah in pri starejših zgodovinarjih. Prejšnje čase, dokler meščanski obrambni zbor ni bil organiziran po pravilih, ni bil vojaška ustanova v pravem pomenu besede, temveč le skupina izvežbanih strelcev, ki so nastopali samo ob posebnih prilikah in ki so se vadili v streljanju — navadno ob nedeljah in praznikih — v mestnem strelšču. Vendar tudi pozneje meščanski stražarji niso bili vojak v pravem pomenu besede; laže bi jih celo primerjali za veterani. Pravila »meščanskega pehotnega korpusa« nas spominjajo celo nekoliko na pravila srednjeveških bratovščin. Precej dolgovozna so, vendar je disziplinarnje, da je predvsem naglašeno: disciplina, uobgljivost, je osnova v službi ter pogoj reda. Člani so bili podrejeni v vojaškem redu svojim nadrejenim poveljnikom.

Ustroj meščanskega zbora

Na čelu meščanskega pehotnega zbora, ustanovljenega po pravilih, je bil prvotno ljubljanski veletrogovec Ivan B. Jager, ki je že prejšnje čase poveljeval ljubljanskim strelcem. Jager so izvolili na zboru 10. januarja l. 1793. Razen tega so bili zvoljeni še častniki: poročnik, podporočnik in praporščaka. Pristop je bil prostovoljen, a kdor je pristopil, se je obvezal, da bo spoštoval pravila ter se podredil poveljstvu in zato je moral tudi prisesti po predpisani prisegi. V začetku februarja l. 1793 je štel meščanski zbor 148 članov. Poslej ni bilo več obvezno vezhanje meščanov v streljanju, ker je poveljni zbor nabiral članstvo sam med meščani. Predpisano je bilo, da mora biti član ali meščanov sin, to se pravi, da v zbor niso sprejeli katerega koli mestnega prebivalca. V primerj z moštvom je bilo

mного častnikov, odnosno številni »štabe«. Zbor se je delil na »štabe, častnike in moštvo. K moštvo so pristevali tudi podčastniki. Poveljnik je užival naslov majorja. Član štaba je bil tudi kaplan. V štabu ali upravi je bil tudi avditor, v začetku odvotnik dr. Fr. Repič. Dalje so imeli še knjigovodjo, zdravilnika itd. Častnikovi je bilo 7: dva stotnika, po dva poročnika in podporočnika in en praporščak. Podčastniki so bili štirje, po dva narednika in podnarednika, če ne upoštevamo še 15 korporalov. Prostakov je pa bilo samo 116. Največ moštva je bilo l. 1808, skupno s podčastniki 209, najmanj l. 1816, in sicer se častniki vred 93.

Kučme dražje od pušk

Pri meščanskem zboru so zelo cenili zunanost in vprašanje kroja je bilo eno najpomembnejših, čeprav se je včasih zdelo, da meščani niso radi paradirali, ker jih je mnogo izostalo, ko bi morali nastopiti. Kroj so nekajkrat spremenili in po spremembi l. 1801, ko so začeli nositi kučme kakor graški grenadirji (prej so nosili »štulaste klobuke«, so dobili tudi posebno ime po pokrivalih: »meščanska grenadirska divizija«. Tedaj so dobili tudi nove puške, kajti orožje je bilo zelo zastarelo; dotlej so nosili puške prejšnjih meščanskih strelcev iz leta 1788. Pri tem je najblij zračnilo, da so bile nove puške, ki jih je poveljnik Jager naročil pri moriborskem puškariju, cenejše od novih kučem. Puške so bile po 3,5 gld., medtem ko je kučma veljala 6 gld. Kučme so bile namreč iz drage kozuhovine. Lahko si mislimo, da so kučme tudi privlačile večjo pozornost kakor puške, odnosno člani meščanskega zbora sami na sebi. Ne smete misliti, da so meščanski vojskaki nosili puške vedno, odnosno, da so bili dan za dnem v kroju in oboroženi. Nastopali so le ob posebnih prilikah, pri obiskih odličnikov, procesijah in drugih slovesnih prilikah, sicer so pa živeli mirno življenje meščanov ter se posvečali svojemu poklicnemu delu. Ko niso nastopali, so bile puške shranjene v mestni orožarni. Čiščenje pušk je pa bilo tudi prepovedano mestnim stražnikom.

Parade na Mestnem trgu

Razlikovati je treba med nastopi oboroženih meščanov ob raznih slovesnih prilikah in ob pregledih, ko so morali nastopiti in če je tudi s krojem vse v redu. Sicer je bil tudi ogled članov zbora slovesen. To so bili dogodki, ki so spravili na noge vse mesto. Oboroženi meščani so se zbrali obleneni v blesteče kroje in oboroženi s puškami, sulicami in helebardami na Mestnem trgu. Če je nagajalo vreme, so se umaknili pod okobe mestne hiše. Marsikaj zanimivega zveemo o kroju oboroženih meščanov iz starih listin v mestnem arhivu. Tako čitamo da je magistrat ob neki priliki naročil za pokrivala meščanskega zbora novejša peresa iz Benetk, in sicer 20 rdečih, 15 rumenih, 20 modrih, 40 belih in 10 sivih, skupaj 105 ... To ni tako nepomembno, če pomislimo, da so peresa veljala 42 gld. 14 kr. Posamezni oddelki so imeli tudi prapore in večje prapore. Praporci so bili iz dragega rumenega in črnega tafeta (avstrijske barve). Krojač je zahteval za šivane dve praporce po 3 kr., kar je bilo precej, a upoštevati moramo, da je bilo lepše, za izdelavo večje zastave iz belega in modrega tafeta (barve dežele) je računaj prav tako 30 krajcarjev. Velikih zastav je imela meščanska četa več.

Kako so nastopali

Četa je korakala v vojaškem redu po taktu bobnanja in godbe. Godbeniki in bobnarji so bili najeti ter so bili primerno plačani. Vsak godbenik je prejel po godlnar plače, bobnarji pa po 40 krajcarjev. Pri nastopih so navadno tudi streljali in zaradi tega se je včasih pripetila nesreča. Tedaj so puške se začigali za zaigalnicami (luntami). Pri pregledu čete je bilo treba tudi preizkusiti puške ne le, da so jih pregledali, če so čiste. Očiščene so pa menda bile dobro, kar bi smeli sklepati iz starega računa za sruženje. — Pregledi mestnih strelcev so bili uvedeni že zdavnaj, preden je bil ustanovljen meščanski pehotni zbor po pravilih, o čemer govore stare listine. V starih časih so oboroženi meščani ncsili tudi oklepe ki se pa niso ohranili. Tudi oklepe je bilo treba znati. Koliko meščanov je bilo oboroženih v starih časih, odnosno koliko jih je nastopalo pri pregledih, ali mogoče ugotoviti, ker niso bili vsi oboroženi s puškami. Nekateri so nosili sulice in oradnice (helebardo), tako da se šteli pušk v mestnih računih za čiščenje spreminja. L. 1626

Ali imajo živali spomin?

Spomina kakor človek nimajo, pač pa veliko sposobnost spomniti se tega, kar so doživeli

Na vprašanje, ali imajo živali spomin ali ne, se ne da odgovoriti brez pridržka trdimo ali nikalno. Psi in konji spoznavajo svojega gospodarja zopet tudi, če ga že več let niso videli. Izpolnjuje tudi vsako povelje, kakor so bili vajeni prej. Med nekoč in zdaj pri njih očitvidno ni nobenega presledka. Med prvo svetovno vojno so prepeljali več konj iz Francije v Rusijo. Ko so se sez dve leti vrnili v Francijo, so se s kolodvorov kar sami napotili proti stajam, od koder so jih bili vzeli. Toda stajje so bile pogorele in konji so se ustavili tam, kjer so stale. Njihov spomin je bil torej sijajen.

Drugi primeri pa kažejo, da mnoge živali spomina sploh nimajo, če ga pa že imajo, je zelo slab. Če položimo pred mrežo kletke, v kateri je zaprta gorila ali šimpanz, banano in če damo opico palico z zakrivilno kljuko, se kaj kmalu nauči seči z njo po banani in potegniti jo k sebi. To se pa zgodi samo, če damo opico palico v roko ali če leži neposredno pred njo, tako da vidi istočasno palico in banano. Če pa položimo palico na stran kraj opice, se ne domisli, da bi jo vzela in potegnila z njo banano k sebi. Če vidi opica banano in ne istočasno tudi palice, pozabi na eno ali na drugo. Če potem obrne slavo, da zagleda palico, ta čas pa izgubi iz vida banano, ne ve ničesar več o slednji. V takem primeru ne vzame palice, da bi potegnila k sebi banano.

Mačke točno vedo, kje stoji ta ali oni lonec v kuhinji. Če je vzela gospodinja en lonec s palice, kamor spada, postane mačka nemirna, čim pride v kuhinjo. Včasih skoči na mizo, se postavi na zadnje noge in povoha kraj, kjer je stal prej lonec. Presenetljiv spomin mačke si lahko pojasnimo s tem, da ima, ko pride v kuhinjo, v spominu sliko kuhinjske stene z vsemi pojdrobnostmi in da takoj opazi, če ni vse na svojem mestu. Ko pa pride zopet iz kuhinje, ne ve o njej ničesar več. Ko je imela neka mačka mlade, je postavil gospodar kosaro z njimi v šrambo. Mladici so zrasli in mačka se je večkrat igrala z njimi zunaj. Če je odšla od njih v šrambo, je iskala mladiče, s katerimi se je pravkar igrala, v prazni kosari in žalostno je mičjavkala, ko jih ni našla. Pozabila je bila,

da so zunaj. Taka in podobna opazovanja si lahko pojasnimo samo z domnevo, da žival takoj pozabi na vse, kar ji izgine izpred oči. Njen spomin se obudi šele potem, če dotični prizor zopet zagleda pred seboj. Potem se pa spomni vseh podrobnosti, na katere je bila morda ta čas že pozabila.

Če smo bili s psom kje na obisku in če pridemo zopet ponovno v dotično ulico, steče takoj k vratom iste hiše, če so slučajno odprta. To spada k hoji po ulicah. Tako se ustavijo tudi konji pred vsemi krmami, kjer se je kdaj voznik ustavil. Kar so enkrat doživeli, to jim znova ostane v zavesti kakor je bilo. Za poskus so vodili konje ob poti križem kračem, potem so jih pa pustili same hoditi isto pot in konji niso hodili naravnost, temveč zopet križem kračem. Doživljene podobe ostanejo v spominu živali tudi, če vidijo drugič samo en njihov del. Tako je neki slon nekoč podrl in stlačil moža, ki je več let grdo ravnal z njim. Slon je bil gotovo že davno pozabil na njegovo ravnanje. Ko ga je pa zopet zagledal, se je takoj spomnil, da je nekoč grdo ravnal z njim. Neki pes, ki je nekoč prepodil zajca iz grma, je skakal in vohal okrog istega grma, čim je prišel mimo. Pogled na grm je vzbujal v njem spomin na zajca.

Opice je težje dresirati kakor katero koli drugo žival, ker so silno radovedne. Njihova dresirna zahteva mnogo truda in potrpežljivosti. Naenkrat se zgodi nekaj, ker opico zanima. Ozrla se je tja in če je vse drugo zopet pozabljeno. Na vprašanje, ali imajo živali spomin ali ne, je treba odgovoriti, da spomina nimajo, pač pa veliko sposobnost spomniti se česar koli. Tega, kar so videli, ne morejo obdržati v spominu niti za trenutek več, čim jim izgine izpred oči in poljubno tega tudi ne morejo dvigniti iz pozabe. Naša zavest je polna spominov. Živalska zavest je pa prazna, če ni kar koli baš obrnilo nase njihove pozornosti. Zivali potem vedinoma takoj zaspje. Zelo dobro se pa lahko spomnijo prejšnjih doživeti, če jim v karkršni koli obliki zopet stopijo pred oči. Spomniti se pa ne pomeni drugega, nego videti preteklost v sedanjosti.

*Jutrovi oglasi
so naši najboljši
prodajalci in
nakupovalci*

VESELE
VELIKONOČNE
PRAZNIKE

želi svojim cenj. odjemalcem ter se priporoča za nadaljnjo naklonjenost tvrdka
KARL PRELOG
VOLNA, BOMBAZ, NOGAVICE, ROKAVICE, PLETENINE

NA DEBELO!
GOSPOSKA ULICA ŠTEV. 1-3
Telefon 26-78
NA DROBNO!
STARI TRG 12, ŽIDOVSKA 2-4
BLEIWEISOVA 22 - TEL. 27-78

Veselo
Veliko noč!

PRIPOROČA SE
ŽELEZNINA »STABIL«
STANKO BIDOVEC
LJUBLJANA, GOSPOSVETSKA CESTA ŠT. 72
(PREJE CELOVSKA CESTA) TELEFON 46-30

KREDITNI ZAVOD ZA TRGOVINO IN INDUSTRIJO
LJUBLJANA, PREŠERNOVA ULICA ŠT. 50
TELEFON 37-81, 37-82, 37-83, 37-84
BRZOJAVNI NASLOV: KREDIT LJUBLJANA

**OTROŠKE
VOZIČKE**
globoke in športne si oglejte najprvo v veliki izbiri in v domači izdelavi. — Priporoča Vam v Vašo zadovoljnost
„TRIBUNA“ F. LAZAR, LJUBLJANA,
KARLOVSKA CESTA ŠTEV. 4

RESTAVRACIJA »POD LIPO«
LJUBLJANA, BORSTNIKOV TRG ŠTEV. 3
IZVRSTNA KUHINJA — IZBRANA VINA —
BREZHIBNA POSTREŽBA — SE PRIPOROČA

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predujmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic, kuponov, nakazila doma in v tujino, safe-deposits i. t. d.

TEL. 2951
**DRVA
PREMOG**
V. SCHUMI
DOLENIKA
in Franciškanska 10

PREVODI
IN VLOGE
v italijanski
PISARNA
L. VOLČIČ
Knaflova 13

STAMPILJE
Nov naslov:
Franciškanska ul. 3.

Pletenine!

**F. & M. ROZMAN
LJUBLJANA**
GOSPOSKA UL. 4 — ŽIDOVSKA UL. 7
BLEIWEISOVA CESTA 5, »SLAVIJA«

KMETJE, SADITE BUČE!

Korist: 1) razmeroma ogromna količina buč za živalsko krmo, pa tudi za človeško prehrano, 2) bučne peške, ki dajo izvrstno olje in oljate tropine, prvovrstno močno krmo za živino.
Seme in navodila dobite pri tovarni oja
HROVAT & KOMP., Ljubljana, Bleiweisova c. 1a/III,
(v palači Ljubljanske kreditne banke)

Ami
Tovarna
bonbonov,
peciva in
čokolade
LJUBLJANA

Zaupajte domačemu zavodu!
**KMETSKI HRANILNI
IN POSOJILNI DOM**
ZADRUGA Z NEOMEJENIM JAMSTVOM
V LJUBLJANI — TAVČARJEVA ULICA ŠTEV. 1
Telefon št. 28-47 — Brzjavlj.: »KMETSKI DOM«
Račun Poštno hranilnice 14.257.
SPREJEMA VLOGE NA KNJIZICE IN ŽIRO RAČUNE
Za vse vloge nudi popolno varnost — Otvorja tekoče račune
— Eskontuje menice — Daje kratkoročna posojila — Izvršuje vse ostale denarne posle

Iz lesa spominčke, skrinjce naše
Vam le Vavpetič izdelava po domače
J. Vavpetič Ciril, Medvedova 35

VIKTOR MEDEN

LJUBLJANA
TELEFON 20-71

nudi po zelo ugodnih cenah: pravi brinjevec, sadjevec, likerje in grenčico, rum, vinjak, medicinal, vino vermouth, malinovec iz gorskih malin in kls. — Postrežba točna in solidna!

JUTRO
Kadar prodajaš ali kupuješ —
preglej »Jutrove« male oglase!

DARMOL
Il miglior lassativo
najboljše odvajalno sredstvo

Puh in perje prodaja!
R. SEVER, Marijin trg 2!

Naročite se na
romane Dobre knjige

Izgubili smo najdražje, umrla nam je naša dobra in nepozabna mama, gospa
MARIJA SEDLAK
vdova po nadučitelju
Pokopali smo jo na veliko soboto pri Sv. Križu.
Prosimo tihga sožalja.
V Ljubljani, dne 24. aprila 1943.
Žalujoče rodbine: SEDLAK, CASPAR, GOGALA,
MICULINIČ, ZAVRŠNIK

Pajk
KLOBUČARNA »PAJK«
Vam strokovno osnaži, preoblika in prebarva Vaš klobuk, da izgleda kot nov. — Lastna delavnica. Zaloge klobukov — Se priporoča
BUDOLF PAJK, LJUBLJANA,
SV. PETRA CESTA 33
MIKLOŠEVA CESTA 12
(Nasproti hotela Union)

IZDELOVALNICA HARMONIK
**Fleiss
Josip**
LJUBLJANA
Bleiweisova 35
Vam nudi veliko izbiro
piano n diatoničnih harmonik

Cenjenim odjemalcem se priporoča
SEKAVČNIK FILIP
železnina
Ljubljana, Rimska c. 19.

Cenjenim odjemalcem se priporoča
A. BOGATAJ nasl. Bernik Marija
trgovina s klobuki
Ljubljana, Stari trg 14.

KOZMETIČNE IN KEMIČNE PROIZVODE

»ANITA« Rožno mleko
»ANITA« Rožno vodo
»ANITA« Kremo za zobe
»ANITA« Kremo za obraz
»MUSKIN« muholovce
I Z D E L U J E

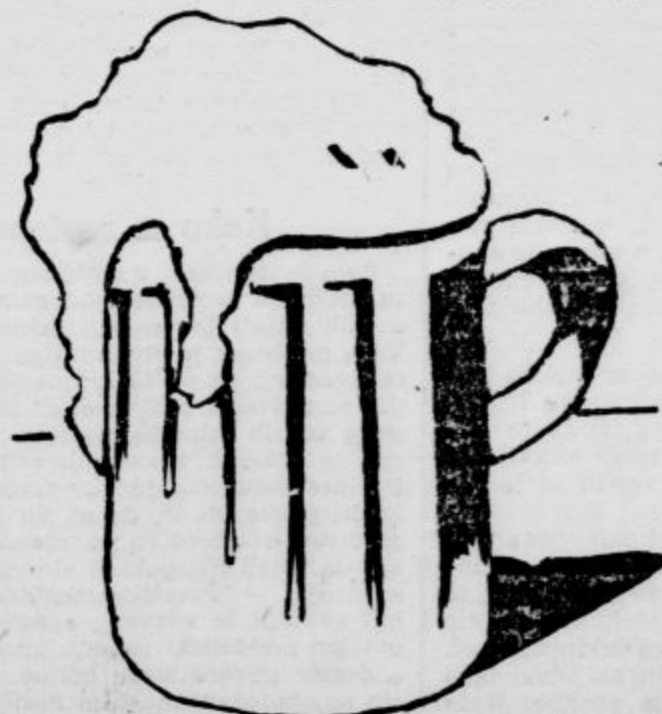
Tovarna mila in kemičnih proizvodov „MERKUR“ - LJUBLJANA - STARI TRG št. 17 - Telefon št. 39-77

Delniška družba pivovarne

UNION

LJUBLJANA

želi vsem svojim cenjenim odjemalcem

vesele
velikonočne
praznike